

Буковинський Вісник

державної служби та
місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місьцеве самоврядування

Наукова думка

Депутатська трибуна

Перепідготовка та
підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події

№1/2015

Засновник
Чернівецький регіональний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств,
установ та організацій
Свідоцтво про реєстрацію
ЧЦ № 302 від 25.10.2005

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директора-начальник науково-дослідного відділу Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
відповідальний секретар: ХАЛАВКА Л.В., начальник редакційно-видавничого відділу Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
члени редакційної колегії:
БУРКУТ І.Г., доцент кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук;
КРУГЛАШОВ А. М., професор, доктор політичних наук, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
ЛЕНЬКОВ М.І., т.в.о. начальника Управління державної служби Голодержслужби України у Чернівецькій області;
МАКСИМЕЦЬ Д.С., директор видавництва «БукРек», заслужений журналіст України
СКАБ М. С., професор філологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
УНГУРЯНУ В. М., начальник інформаційно-аналітичного відділу Чернівецької обласної ради;
ФІСАНОВ В.П., завідувач кафедри міжнародної інформації Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, доктор історичних наук, професор;
ПАВЛЮК М.В. - депутат Чернівецької обласної ради VI скликання, кандидат політичних наук
ПАСКАР О.Є. - заступник Чернівецького міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
58001, Чернівці,
вул. Героїв Майдану, 5/52,
Тел/факс: (0372) 552903
E-Mail: buk-visnyk@email.ua

Редакція зберігає за собою право скорочувати й редагувати подані текстові оригінали. Журнал може друкувати матеріали, не поділяючи думки автора. Статті не рецензуються та не повертаються. За точність наведених даних відповідають автори. Передрук матеріалів – тільки з дозволу редакції.

Періодичність виходу журналу – 4 числа на рік

№ 1

січень-березень
2015 року

У номері:

Офіційна хроніка

Експертна рада при Мінрегіоні розпочала роботу над узгодженим проектом пропозицій щодо змін до Конституції України в частині децентралізації влади...3

Схвалено стратегію реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.....4

Головою Чернівецької облдержадміністрації призначено Олександра Фищука 5

Державне управління

К. Ващенко «Реформа держслужби чітко розмежує політичні та адміністративні посади».....6

В. Хошуляк «Відбувається реформування органів юстиції в Україні» 8

С.Бабчук «Для допомоги вимушеним переселенцям в області працює Регіональний штаб» 10

Ю.Півень «Соціальна допомога держави вимушеним переселенцям».....12

Підписано грантовий контракт «Покращення умов життя та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб в Чернівецькій області».....14

М.Ярмистий «Завдання щодо удосконалення структурно-функціональної системи регулювання міграційної політики» 15

Наукова думка

ІА.Круглашов «Діяльність регіональної влади у контексті реформаторських спроб в Україні (2005 – 2013 рр.)».....17

У.Гев'юк «Механізми участі національних меншин у суспільно-політичному житті України».....29

Статистика. факти. події

Підписано тристоронню угоду про партнерство в галузі культури, освіти та місцевого самоврядування.....32

У Чернівцях відбувся перший регіональний форум розвитку громадянського суспільства.....33

Керівники області та міста зустрілися з делегацією Сучавського повіту Румунії 34

Визначено актуальні тенденції українсько-румунської співпраці.....35

Керівники області зустрілися з Генеральним Консулом Чеської Республіки у Львові.....36

Перепідготовка та підвищення кваліфікації

Робота Чернівецького центру перепідготовки та підвищення кваліфікації у I кварталі 2015 року.....37

Експертна рада при Мінрегіоні розпочала роботу над узгодженим проектом пропозицій щодо змін до Конституції України в частині децентралізації влади

Експертна рада з питань децентралізації, місцевого самоврядування та регіональної політики при Мінрегіоні України, до складу якої увійшли українські, польські та експерти від Ради Європи і Європейського Союзу, розпочала роботу над підготовкою узгодженого проекту пропозицій щодо внесення змін до Конституції України в частині децентралізації влади. Про це повідомив Віце-прем'єр-міністр – Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Геннадій Зубко після завершення першого засідання Експертної ради.

«Наш перспективний план на цей рік базується на Концепції реформування місцевого самоврядування, Програмі діяльності Уряду та Коаліційній Угоді. В цих документах є чіткі пріоритети – конституційна реформа, децентралізація та реформа публічної адміністрації, місцевого самоврядування, питання реформування житлової політики, дерегуляції у сфері містобудування та будівництва, забезпечення громадян якісними комунальними та адміністративними послугами та інші завдання, які мають безпосереднє відношення до функціонування місцевого самовряду-

вання», – сказав Геннадій Зубко.

За його словами, логічна послідовність реформ – зміни до Конституції, після чого – визначення територіальної основи, визначення повноважень місцевих органів влади, потім – ресурсної бази (податки, бюджети), а вже потім – формування органів влади на новій законодавчій основі.

«Така має бути послідовність і їй немає альтернативи. Тому вважаємо невідкладним завданням розпочати процес підготовки та внесення змін до Конституції України в частині децентралізації та місцевого самоврядування. Від того, які конституційні зміни і як швидко вони набудуть чинності, залежить зміст пакету всіх інших законодавчих актів і взагалі можливість проведення реформ у визначені терміни», – додав Віце-прем'єр-міністр.

Він поінформував, що в минулому році, через неможливість внесення змін до Основного закону, Мінрегіон запропонував великий пакет законодавчих ініціатив, які необхідно реалізувати в рамках чинної Конституції, не порушуючи Концепцію проведення реформ.

Джерело: www.minregion.gov.ua

Схвалено стратегію реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування

Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації» схвалено на засіданні Кабінету Міністрів України 18 березня 2015 року.

Цей проект підготовлено Нацдержслужбою задля забезпечення побудови сучасних, професійних, політично-нейтральних інститутів державної служби та служби в органах місцевого самоврядування з метою їх інтеграції у єдиний державний механізм управління країною, що відповідатиме європейській моделі належного урядування.

Підготовку Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року передбачено Угодою про фінансування Контракту для України з розбудови держави, що була підписана 13 травня 2014 року у місті Брюсселі Прем'єр-міністром України та Президентом Європейської Комісії.

Метою Стратегії є створення у середньостроковій перспективі належних умов для ефективного впровадження в Україні реформи державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Представляючи проект акта на засіданні Кабінету Міністрів України, голова Нацдержслужби Костянтин Ващенко наголосив, що Стратегія, спрямована на підвищення якості публічної служби, сприятиме оптимізації функцій інститутів державної влади, ефективному розподілу повноважень і сфер відповідальності.

Крім того, Костянтин Ващенко зазначив, що Планом заходів щодо реалізації Стратегії передбачено підготовку системи нормативно-правових актів, передусім, нових редакцій законопроектів «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування», а також їх ефективне впровадження найближчим часом.

Джерело: guds.gov.ua

Головою Чернівецької ОДА призначено Олександра Фищука

Колишнього народного депутата Олександра Фищука призначено головою Чернівецької облдержадміністрації. Указ Президента про його призначення під час апаратної наради 6 лютого в Чернівецькій облдержадміністрації зачитав перший заступник Глави Адміністрації Президента Віталій Ковальчук. Участь у представленні взяв також Міністр інформаційної політики України Юрій Стець.

«Проблеми, які не вирішувались роками, накопичуються досі. Недобудовані об'єкти, диспропорція бюджетів, контрабанда, корупція, стан інфраструктури, доріг, свавілля суддів, зневіра у міліції, політика популізму – це все не вчора виникло, але зовсім недавно народ сказав «досить», – зазначив Віталій Ковальчук, представляючи Олександра Фищука. – Нова влада мусить вирішувати ці проблеми в умовах війни. На голову облдержадміністрації покладено повноваження забезпечення законності та захисту прав і свобод громадян. Тому найперше слід встановити діалог між владою та громадянами, організувати виконання державних завдань».

Також Віталій Ковальчук запевнив, що квотний принцип розподілу «крісел» залишився у минулому. «Ніхто зараз не виходить

з принципу політичної приналежності під час визначення кандидатури на ту чи іншу посаду. Головні дискурси – моральність, політична відповідальність та командна робота», – додав Перший заступник Глави Адміністрації Президента.

Вітаючи нового очільника виконавчої влади краю, Юрій Стець наголосив на тому, що посада голови обласної державної адміністрації є надзвичайно відповідальною. «Ми не маємо права на помилку, головне для нас – майбутнє України. І за те, яким воно буде, будемо відповідати усі ми. Олександр Фищук – це принципова людина. Сподіваюсь, йому все вдасться», – відзначив Міністр інформаційної політики України.

Олександр Фищук запевнив, що безпеляційно виконуватиме поставлені перед ним державні завдання та дослухатиметься до думки громади: «Дякую Президенту, Уряду, парламентській коаліції за довіру. Я усвідомлю відповідальність перед керівництвом держави і перед народом України, зокрема перед буковинцями. Розумію – без допомоги громади, конструктивних пропозицій та ідей – сам нічого не зроблю. Закликаю усіх до співпраці».

Джерело: oda.cv.ua

КОСТЯНТИН ВАЩЕНКО,

*голова Національного
агентства України
з питань державної служби*

РЕФОРМА ДЕРЖСЛУЖБИ ЧІТКО РОЗМЕЖУЄ АДМІНІСТРАТИВНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПОСАДИ

Реформа державної служби передбачає чітке розмежування політичних та адміністративних посад, забезпечить департизацію публічної служби.

Про це повідомив Голова Національного агентства з питань державної служби Костянтин Ващенко на брифінгу в Будинку Уряду 26 березня, де йшлося про прийняття проектів нових редакцій законів України «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування».

Голова Нацдержслужби підкреслив, що законопроекти, напрацьовані спільно з громадськими організаціями, міжнародними експертами, пройшли широке громадське, наукове та експертне обговорення та були схвалені 25 березня Урядом.

«Серед ключових пріоритетів реформи – розмежування політичних та адміністративних посад, зокрема запровадження інституту державних секретарів міністерств, виведення за межі державної служби працівників патронатних служб, помічників депутатів тощо», – повідомив Костянтин Ващенко.

На усі посади держслужби, включно з вищими управлінськими посадами, встановлюється винятково конкурсна процедура призначення. Департизація

публічної служби передбачає заборону на членство у політичних партіях.

Реформаторськановизнакопроектів «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування» передбачає спрощену та зрозумілу посадову класифікацію.

Замість існуючих на сьогодні 7-ми пропонується встановити 3 категорії посад: категорія «А» – вищий корпус державної служби; категорія «Б» – керівники структурних підрозділів; категорія «В» – виконавці. Замість існуючих на сьогодні 15 рангів буде 9, по 3 в кожній категорії.

Змінюється система управління державною службою на чолі з Кабінетом Міністрів України. Створюється Комісія з питань вищого корпусу державної служби. Цей колегіальний орган погоджуватиме вимоги для посад вищого корпусу, проводитиме конкурсний відбір високопосадовців та пропонуватиме суб'єкту призначення не менше 3-х кандидатур, а також оцінюватиме обґрунтованість пропозицій щодо звільнення зазначених осіб.

«Таким чином, призначення на посади держсекретарів, керівників центральних органів виконавчої влади та інші

посади вищого корпусу відбуватиметься не за партійно-політичними квотами, не на основі чиїхось особистих симпатій, а виключно з урахуванням наявних професійних компетентностей, управлінського досвіду, попередніх заслуг і здобутків», – наголосив Костянтин Ващенко.

Гарантією рівного доступу до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, зокрема, буде прозорість конкурсів. Треступеневий порядок відбору включатиме перевірку кваліфікаційних вимог, тестування та співбесіду. Важливо, що не менше третини складу конкурсних комісій мають становити представники громадськості (наприклад, галузевих об'єднань, асоціацій тощо), які зможуть фахово і неупереджено оцінити претендента на посаду.

Суттєво змінюється модель оплати праці, в основу якої покладено збільшення питомої ваги посадового окладу у структурі зарплати – до 70% замість нинішніх 30%. Залишаться дві обов'язкові надбавки – за вислугу років та за ранг. У свою чергу стимулюючі виплати (ті, що залежать від волі керівника) становитимуть не більше 30% від розміру заробітної плати.

За словами Голови Нацдержслужби, законопроекти «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування» гармонізовані між собою. Зокрема, передбачено можливість переходу держслужбовця на посаду в орган місцевого самоврядування без конкурсного відбору, якщо він виконуватиме ті самі функції. Це актуально в контексті децентралізації, тож спеціалісти, приміром, з райдержадміністрацій зможуть перейти на роботу у органи райради.

Щодо посадових окладів, то їх встановлюватимуть щорічно постановою Кабінету Міністрів.

Планується, що найнижчий оклад держ-

службовця становитиме 1,25 мінімальної заробітної плати, тоді як на сьогодні в райдержадміністраціях держслужбовці мають оклади значно нижчі – 700-800 гривень, що не стимулює людей йти на державну службу. Передбачено і додаткове преміювання службовців у разі досягнення успішних результатів соціально-економічного розвитку територіальної громади.

За словами Костянтина Ващенка, реформа публічної служби сприятиме поліпшенню якості державних послуг, кадровому оновленню органів державної влади та місцевого самоврядування, передусім за рахунок молоді, яка вбачатиме у держслужбі можливість професійної самореалізації.

«Чинownik стане підконтрольним громадянському суспільству», – наголосив Костянтин Ващенко, підкресливши, що в законопроектах чітко виписані відповідні механізми.

Голова Нацдержслужби висловив сподівання, що відповідні законопроекти будуть розглянуті Верховною Радою найближчим часом та прийняті, і вже приблизно з 1 липня зможуть набути чинності.

Джерело: <http://www.kmu.gov.ua/>

В'ЯЧЕСЛАВ ХОХУЛЯК

*начальник
Головного управління юстиції
у Чернівецькій області*

ВІДБУВАЄТЬСЯ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

Міністерство юстиції України розпочало масштабну оптимізацію своєї структури. Старт реформ започатковано постановою Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 № 17 «Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції». Відповідно до цього було ліквідовано Державну виконавчу та Державну реєстраційну служби. Згідно з наказом Міністерства юстиції України від 30.01.2015 № 115/5 «Деякі питання діяльності територіальних органів Міністерства юстиції України» змінено назву «головних управлінь юстиції» на «головні територіальні управління юстиції».

Нині головними проблемами системи органів юстиції, які спонукають до реформ, є відсутність належної мотивації у співробітників, висока забюрократизованість, побутова корупція на місцях, неефективна організаційна структура управлінь юстиції, а також надлишкова кількість управлінського апарату.

Прибирання дублюючих функцій, скорочення працівників центрального апарату та територіальних органів юстиції вивільнить фінансовий ресурс у розмірі 60 мільйонів гривень, який буде направлено на збільшення заробітних плат співробітників,

що працюють в органах юстиції.

Після ліквідації Державної виконавчої та Державної реєстраційної служби України начальники обласних управлінь юстиції матимуть двох нових заступників, які відповідатимуть за напрямки виконавчої та реєстраційної служби.

Міністерством юстиції України 10.02.2015 оголошено конкурс на заміщення сорока семи вакантних керівних посад в головних територіальних управліннях юстиції, зокрема на Буковині оголошено конкурс на заміщення наступних посад:

- заступника начальника Головного територіального управління юстиції у Чернівецькій області з питань державної виконавчої служби – начальника управління державної виконавчої служби;

- заступника начальника Головного територіального управління юстиції у Чернівецькій області з питань державної реєстрації – начальника управління державної реєстрації.

Міністерство юстиції України максимально спростило вимоги до кандидатів на заміщення керівних вакантних посад: це повна вища юридична освіта та п'ять років стажу в галузі права.

Ознайомитися з вимогами до учасників конкурсу та переліком документів, які необхідно подати до Міністерства юстиції України, та іншими організаційними питаннями можна на веб-сайті Міністерства юстиції України за адресою: <http://www.minjust.gov.ua/section/288>. Переведення співробітників органів юстиції до нової структури відбуватиметься за окремим порядком оцінювання діяльності, який розроблено фахівцями Міністерства юстиції України разом із міжнародними експертами та світовими HR-компаніями.

На першому етапі це було здійснено на рівні областей. Була надана оцінка всім керівникам головних управлінь юстиції, їх заступникам, керівникам державних виконавчих служб, реєстраційних служб. У всіх була можливість перейти в нову структуру, а також можливість отримати підвищення, однак за однієї умови: якщо посадовці були ефективними в тих складних умовах, які існували в минулому році, якщо вони не займалися бюрократією, побутовою корупцією та надавали відповідні сервіси громадянам належним чином. За наслідками тестів та співбесід із 85 керівників органів юстиції областей вищої ланки 47 вимушені будуть покинути свої посади. Про це заявила на брифінгу 10.02.2015 перший заступник міністра юстиції України Наталія Севостьянова.

Питаннями нової кадрової політики опікується Кадрова комісія, яку очолює заступник міністра юстиції України Гія Гецадзе. Окрім того, при Міністерстві юстиції України буде створений Моніторинговий центр. До роботи в цій структурі долучаться фахівці програми USAID та британської аудиторсько-консалтингової компанії Ernst&Young, представники громадських антикорупційних організацій. Протягом реорганізації, яка триватиме близько 4-5 місяців, Центр надаватиме оцінку якості надання послуг органами юстиції через прозору систему – опитування громадян.

При виході з органів юстиції працюватимуть мобільні групи, які будуть оцінювати якість роботи відповідних територіальних органів юстиції. Ця оцінка буде врахована при оцінюванні роботи органів юстиції.

Крім того, запроваджується інститут винагороди для державних реєстраторів та поновлення цього інституту для державних виконавців. При цьому, в сфері реєстрації прав будуть запроваджені збільшення оплати і диференційованої винагороди реєстраторам, які надають якісні послуги та приносять більше коштів до держбюджету.

Іншим напрямом реформування цієї сфери протягом 2015 року стане передача частини функцій реєстраційної служби місцевим органам влади.

Хочу всіх фахівців органів юстиції Буковини попередити: якщо на місцях – в Головному територіальному управлінні юстиції, в районних управліннях юстиції – матимуть місце факти корупції чи факти вимагання хабарів, бюрократії та тяганини, то це свідчить про те, що на рівні області, районного керівника того чи іншого підрозділу, де цей факт було виявлено, погано працює. І цьому керівнику і тій особі, яка вдається до побутової корупції, не буде місця в новій системі органів юстиції. Це спільна відповідальність як керівників, так і його підлеглих. Системні прояви корупції в конкретних управліннях юстиції, їх структурних підрозділах матимуть наслідком повну зміну їх керівного і рядового складу.

Оптимізація структури органів юстиції Буковини має стати соціальним ліфтом для чесних та фахових співробітників – іншого не може бути.

СЕРГІЙ БАБЧУК,
*начальник сектору зв'язків
із засобами масової інформації та роботи з громадськістю
Управління ДСНС України
в Чернівецькій області*

ДЛЯ ДОПОМОГИ ВИМУШЕНИМ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМ В ОБЛАСТІ ПРАЦЮЄ РЕГІОНАЛЬНИЙ ШТАБ

З початку проведення Антитерористичної операції та ведення бойових дій на території Донецької та Луганської областей багато тамтешніх мешканців виїхали у пошуку тимчасового прихистку. На їхню біду відгукнулися українці всієї країни. Немає жодної області, яка б не прихистила мешканців східних регіонів. Щоб люди могли швидко адаптуватися до нових умов проживання в Чернівецькій області, 7 липня 2014 року було створено Регіональний штаб з питань соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованих територій та районів проведення антитерористичної операції. Штаб розміщено у м. Чернівці на вул. Лесі Українки, 3. Його роботу координує перший заступник голови Чернівецької обласної державної адміністрації. До складу штабу увійшло 30 чоловік – працівники Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Чернівецькій області, представники Чернівецької обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, громадських та волонтерських організацій.

Працівники Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у

Чернівецькій області спільно з місцевими органами виконавчої влади постійно координують та вирішують питання щодо прийому, розселення, забезпечення речами та продуктами харчування, влаштування дітей шкільних та дошкільних закладів, працевлаштування осіб, які прибувають з тимчасово окупованих територій та районів проведення антитерористичної операції. В постійному та цілодобовому режимі працюють гарячі лінії. Налагоджено співпрацю Управління із Громадським об'єднанням «Волонтерський рух Буковини» та іншими організаціями, які зацікавлені у вирішенні соціальних проблем вищезазначеної категорії громадян. Служба психологічного забезпечення Управління ДСНС України у Чернівецькій області надає психологічну допомогу вимушеним переселенцям зі східних областей України.

Під опікою психологів Управління перебуває 63 сім'ї, а по допомогу у наданні психологічної допомоги звернулося 663 переселенців, з яких 257 – діти. Особливу увагу приділяється дітям переселенців. На сьогодні в області проживає 623 дитини вимушених переселенців. У жовтні в Свято-Вознесенському монастирі

у селі Банчени Герцаївського району, де мешкає понад 30 дітей вимушених переселенців, було організовано акцію «Подаруй дитині посмішку». Для малечі було проведено різноманітні та цікаві конкурси. Під час заходу з дітьми працювали психологи, які вивчали емоційний стан дітей, проводили арт- та казкотерапію. 19 грудня в приміщенні обласного центру естетичного виховання «Юність Буковини» відбувся святковий захід для 200 дітей вимушених переселенців із зони бойових дій та тимчасово окупованої території.

Кількість вимушених переселенців зі східних регіонів постійно збільшується. У нашій області проживає 2108 переселенців, найбільше їх з Донецької області – 1403. Для адаптації до нових умов важливим є вирішення питання їх проживання та працевлаштування. Для вимушених переселенців у Чернівецькому міському центрі зайнятості організовуються семінари, на яких проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота щодо порядку дій під час прибуття на нове місце проживання. Управління Державної служби України з

надзвичайних ситуацій налагоджено тісну співпрацю з центрами зайнятості та органами соціального захисту населення щодо підбору для вищезазначених осіб вакантних посад для працевлаштування. З початку року органами соціального захисту населення області 852 сім'ям переселенців надано щомісячну адресну допомогу переселенцям.

Однак існують і проблемні питання, які потребують негайного вирішення, зокрема це розселення осіб, які прибувають із вищезазначених територій, а також всебічне забезпечення вже наявного розселеного населення.

Враховуючи те, що на теренах області вкрай обмежені місця для прийняття переселенців і власники індивідуального житла за різними причинами відмовляють у наданні допомоги переселенцям у цьому питанні, в нашій області продовжується необхідна роз'яснювальна робота серед керівників та власників помешкань щодо можливості прийняття ними вимушених переселенців.

ЮРІЙ ПІВЕНЬ

Заступник директора Департаменту соціального захисту населення обласної державної адміністрації

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ДЕРЖАВИ ВИМУШЕНИМ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМ

Ще рік тому ми не могли уявити собі, що в Україні з'являться люди, які покинуть своє житло і будуть переховуватись у сусідніх або далеких від своїх домівок областях нашої держави. А вже 19 листопада 2014 року Президент України Петро Порошенко підписав закон «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Цій події сприяла поява півмільйонної кількості переселенців із зони антитерористичної операції.

Відповідно до Закону, внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, який постійно проживає на території України, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру. Факт внутрішнього переміщення підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, що видається структурним підрозділом місцевої держадміністрації з питань соціального захисту населення в день подання заяви, підписується та засвідчується уповноваженою посадовою особою цього структурного підрозділу без

сплати будь-яких платежів та зборів, включаючи як першу видачу такої довідки, так і у випадках повторної її видачі у випадку втрати, пошкодження або з метою проведення її дії. Термін дії такої довідки складає шість місяців з моменту її видачі.

Також Законом передбачено функціонування Єдиної інформаційної бази про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб.

Щодо Чернівецької області, то вона є достатньо віддаленою від театру військових дій, і до нас приїжджають переселенці, які або мають тут родичів, або хороші спогади про минуле перебування на Буковині, або чули позитивні відгуки від своїх колег по трагічному збігу обставин. Із випадкових переселенців до нас потрапляють особи, що отримали відповідну інформацію на Київському вокзалі, де працює штаб із надання допомоги переселенцям зі Сходу України.

Характерною особливістю майже всіх переселенців у Чернівецькій області є наявність відносно непоганого стану здоров'я, бо найбільш немічні і літні люди осідають на поселення в областях Лівобережної України.

В області вживаються заходи щодо за-

безпечення надання належного рівня соціального захисту і підтримки громадян, які приїхали з Автономної Республіки Крим та м. Севастополя і з районів проведення антитерористичної операції на тимчасове перебування на Буковину.

Станом на 05.03.2015 до органів виконавчої влади, фондів, волонтерів звернулось 2488 осіб.

В тому числі:

- 373 – із АР Крим,
- 1393 – із Донецької області,
- 729 – із Луганської області,
- 14 – із інших південно-східних областей

України.

Із них:

- жінки працездатного віку (15-55 років) – 867 осіб,
- чоловіки працездатного віку (15-59) – 471 особа,
- діти (0-18 років) – 800 осіб,
- старше працездатного віку – 371 особа.

Із вказаної кількості зареєстрованих 412 осіб виїхали за межі області, 2 особи померли.

Таким чином станом на 05.03.2015 в області перебуває 2095 осіб.

В області організовано системну роботу усіх структур обласної державної адміністрації щодо здійснення соціальної підтримки таких громадян.

Так, зокрема, до міськрайуправлінь праці та соціального захисту населення звернулася 254 особа щодо отримання різного роду соціальної підтримки (допомога по вагітності і пологах, при народженні дитини, по догляду за дитиною до 3-х років, по догляду за дитиною-інвалідом, пільги за житлово-комунальні послуги). З них 204 особам допомоги нараховані і призначені, 194 особам такі допомоги уже виплачено. Решта справ знаходиться у процесі розгляду. Виїхало з області 43 заявники.

Виплачено одноразову матеріальну допомогу із «Обласної комплексної програми соціальної підтримки малозабезпечених верств населення «Турбота» 234 особам на

загальну суму 130,7 тис. грн. та із зазначених районних програм 189 особам на суму 91,3 тис. грн.

Міськрайуправліннями праці та соціального захисту населення, відповідно до прийнятих Урядом постанов № 505 та № 509 від 01.10.2014 року, вже взято на облік та внесено до Єдиної інформаційної бази даних 2327 осіб (1217 сімей), які перебувають на території нашої області. За призначенням щомісячної адресної допомоги звернулося 1186 родин, з них 1039 родинам допомоги призначено, 36 родинам триває призначення та 29 – відмовлено, виплачено 852 родинам на суму 2869,0 тис. грн.

За медичною допомогою звернулося 581 особа. На обліку знаходяться 27 вагітних жінок, народилося 16 дітей.

До служби зайнятості звернулось 286 осіб. Із них 44 особи працевлаштовано за направлення служби зайнятості, 176 отримали статус безробітного, 116 призначена (поновлена) допомога по безробіттю.

До органів Пенсійного фонду України в Чернівецькій області звернулося 804 особи щодо переведення виплати пенсії за фактичним місцем проживання, з них по 762 особах питання вирішено, по решті – документи знаходяться в стадії опрацювання (51 особа повернулася за постійним місцем реєстрації).

Працівниками соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді області проінспектовано 193 сім'ї та 47 осіб.

До навчальних закладів області влаштовано 523 дитини. З них: 88 – у дошкільні навчальні заклади, 306 – у загальноосвітні навчальні заклади, 11 – у ПТУ, 118-у ВУЗи.

В області оздоровлено 52 дитини, які прибули із зони АТО.

Надаються адміністративні послуги та необхідна допомога працівниками Управління державної міграційної служби України в Чернівецькій області. Зокрема, зареєстровано місце проживання 119 громадянина, зареєстровано місце перебування 356 громадян.

Виїзними групами фахівців (представ-

ників органів соцзахисту населення, Пенсійного фонду України, служби зайнятості, соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді) обстежено 1097 осіб (442 сім'ї). За результатами обстежень вживаються заходи щодо вирішення проблемних питань переселенців, зокрема працевлаштування, оформлення дітей до садочків, навчальних закладів. За рахунок гуманітарної допомоги територіальними центрами соціального обслуговування видаються продукти харчування, засоби гігієни, одяг та інші предмети вжитку.

Що може зробити місцева влада для осіб з тимчасово окупованої території, районів проведення антитерористичної операції?

Соціальна підтримка переселенців полягає у наступному:

- надання внутрішньо переміщеним особам з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції грошової допомоги як таким, що потрапили у важкі життєві обставини;

- забезпечення внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції умовами тимчасового проживання, харчування за необхідністю, здійсненням безпечного і регулярного перевезення учнів до місця навчання у сільській місцевості;

Основою для цього мають бути кошти обласного бюджету та максимальна концентрація спільних зусиль державних службовців, представників органів місцевого самоврядування, волонтерів і доброзичливців.

Підписано грантовий контракт «Покращення умов життя та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб в Чернівецькій

Чернівецька обласна рада спільно з Чернівецькою міською радою та Департаментом соціального захисту населення ОДА підписали з Представництвом ЄС в Україні грантовий контракт «Покращення умов життя та соціальна адаптація внутрішньо переміщених осіб в Чернівецькій області».

За словами одного з авторів проекту, начальника відділу інвестицій та міжнародних зв'язків Чернівецької міської ради Тетяни Татарчук, основною метою проекту є створення сприятливих умов у Чернівецькій області для адаптації та вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб (ВПО) зі східних регіонів України, які постраждали внаслідок бойових дій, шляхом забезпечення гідного тимчасового їх розміщення, сприяння працевлаштуванню, створення умов для належного рівня життя, доступу до соціальних послуг та соціального примирення з місцевим населенням.

Проект включатиме в себе комплекс послідовних заходів, спрямованих на формування стратегії допомоги населенню, яке, рятуючись від війни, переміщується до Чернівецької області.

Заходи передбачатимуть ремонт 2-х житлових будинків в селах Михайлівка Глибоцького району та Кострижівка Заставнівського району для 22 родин ВПО із дітьми. В рамках проекту в Чернівцях буде створено Центр соціального консультування для спрощення доступу ВПО до соціальних послуг. Він займатиметься ідентифікацією, класифікацією основних звернень і потреб ВПО, координацією виконання звернень та задоволення потреб, наданням юридичної допомоги в банківських питаннях, відновленні втрачених документів тощо.

Також результатом стане створення сприятливого мікроклімату, ґрунтованого на принципах мирного співіснування, які є дуже важливими для примирення та толерантного ставлення між ВПО та місцевим населенням на Буковині.

Загальний бюджет проекту складає 293 860 євро, із них сума гранту ЄС – 251860 євро, власний внесок – 41 000 євро. Термін реалізації проекту – 16 місяців.

МАКСИМ ЯРМИСТИЙ,

*здобувач кафедри політології
та державного управління
Чернівецького національного
університету
імені Юрія Федьковича*

ЗАВДАННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

У період політичних змін та реформування всієї системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні набирає ваги питання щодо подальшого вдосконалення інституціональної системи регулювання міграційної політики. Регулювання міграційної політики передбачає, насамперед, наявність ефективного організаційно-структурного формування, що надавало б можливість реалізувати основні завдання. Вдосконалення інституціональної системи регулювання міграційної політики передбачає врахування певних характеристик: структура і елементи цієї структури, розподіл функцій між ними, взаємозв'язок елементів структури всередині її та з навколишнім середовищем.

В організації та управлінні міграційними процесами беруть участь певні інституції – це державні органи влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації, міжнародні організації та їх представництва; установи та організації бізнесового сектору. Виходячи із змісту діяльності, спрямованої на регулювання міграційної політики, функціонального призначення та кола повноважень, суб'єкти інституціональної системи доцільно поділити на такі основні групи (рис. 3.1):

1) суб'єкти, до повноважень яких нале-

жить прийняття політичного рішення формування державної міграційної політики: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України;

2) суб'єкти виконання політичного рішення та реалізації державної міграційної політики: центральні та місцеві органи влади до компетенції яких належить питання міграційної політики;

3) суб'єкти сприяння щодо прийняття та виконання державної міграційної політики: органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства (громадські організації, освітні та наукові заклади), структури сфери бізнесу

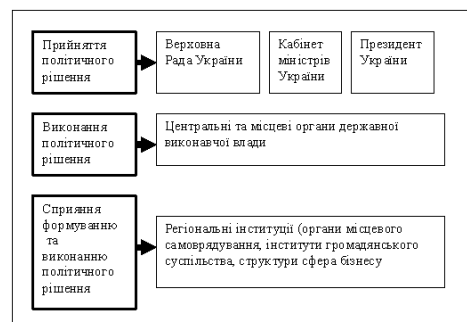

Рис.3.1. Суб'єкти інституціональної системи регулювання міграційної політики залежно від політико-адміністративних повноважень

У вирішенні проблем міграції стратегічне значення має формування та прийняття концептуальних засад державної міграційної політики. Державна міграційна політика повинна формуватися та прийматися відповідними державними органами як політичне рішення стратегічного значення в процесах суспільного розвитку. В Україні такими органами є Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та Президент України, політичне рішення яких легітимне і закріплюється на законодавчому рівні. Виконання політичного рішення регламентовано нормативно-правовими актами та закріплюється в рамках повноважень центральних та місцевих органів державної виконавчої влади. Певну роль щодо сприяння реалізації міграційної політики належать органам місцевого самоврядування та громадським організаціям. Ця діяльність активізувалась у 2004-2005 роках, що пов'язана з масовим переселенням мешканців Донецької, луганської областей та Автономної республіки Крим.

Удосконалення інституціональної системи потребує вирішення комплекс взаємопов'язаних завдань:

- розробка й прийняття політичних рішень, законодавчих і нормативно-правових актів щодо забезпечення системи управління у сфері міграції;

- нагляд за додержанням законодавства в сфері формування, розвитку і регулювання міграційною політикою;

- визначення і здійснення повноважень державних органів, органів місцевого самоврядування щодо управління державними ресурсами у сфері міграції;

- розробка і реалізація регіональних програм органів місцевого самоврядування та недержавного сектора в сфері регулювання міграційною політикою;

- забезпечення комунікаційного супроводу у процесі діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності у сфері міграції;

- кадрове забезпечення структурно-функціональної системи у сфері міграції;

- наукове та інформаційно-аналітичне забезпечення у сфері управління міграційними процесами;

- регулювання міжнародного співробітництва та міжнародного обміну, здійснення єдиної державної міграційної політики.

Комплексний підхід щодо вирішення завдань удосконалення інституціональної системи забезпечить ефективність регулювання міграційної політики на центральному та регіональному рівнях, визначить критерії структурно-функціональної системи у вирішенні актуальних проблем регулювання міграційної політики в Україні.

АНАТОЛІЙ КРУГЛАШОВ,

*завідувач кафедри політології
та державного управління
Чернівецького національного універси-
тету імені Юрія Федьковича*

ДІЯЛЬНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНОЇ ВЛАДИ У КОНТЕКСТІ РЕФОРМАТОРСЬКИХ СПРОБ В УКРАЇНІ (2005 – 2013 РР.)

Кризові явища в розвитку державності України змушують дослідників уважніше придивлятися до того шляху, яким вже пройшла наша країна, шукаючи в минулому причини сучасних проблем і негараздів. Однією з їх складових є система державного управління та місцевого самоврядування України, яка виявилась недостатньо реформованою за увесь період незалежності. Хоча й здійснювались спроби її реформування, але вони були несистемними і нерідко зводились до часткових змін, які не зачіпали сутності централістичної системи управління, яка дісталась державі у спадок від СРСР.

В цій статті розглядаються спроби реформування управління територіями України у період із 2005 року по 2013 рік і в їх контексті аналізується діяльність регіональної влади Чернівецької області, основні проблеми, з якими вона зустрічалась, та результати їх вирішення. При цьому автор статті намагався уникати суб'єктивних оцінок та утримувався від використання тих тверджень, які не підкріплені достатньо переконливими документальними джерелами або якісною науковою літературою.

1. Місцева влада в часи президентства Віктора Ющенка: від надій до розчарувань

З приходом до влади Президента В. Ющенка суспільні очікування були спрямовані також на реформування всієї

системи державного управління, надання місцевому самоврядуванню більшої кількості повноважень та ресурсів для їх здійснення. Громадяни вимагали відкритості, прозорості та підзвітності їм влади на всіх рівнях. Частково реагуючи на ці запити, влада намагалась зробити певні кроки назустріч суспільним очікуванням. Зокрема, йшлося про здійснення другого етапу політичної реформи, який розглядався у Верховній Раді, отримав позитивний висновок Конституційного суду та був готовий до остаточного ухвалення закону, який мав би увести його в дію. Згідно із цим законопроектом передбачався суттєвий перегляд повноважень виконавчої влади на місцях на користь розширення компетенцій інститутів місцевого самоврядування.

Важливим елементом цієї реформи мало стати розформування районних держадміністрацій і передання їх повноважень повністю відповідним районним радам та їх виконкомам. А також мало відбутись суттєве обмеження повноважень обласних державних адміністрацій, з їх перерозподілом на користь обласних Рад і відновлених в них виконавчих комітетів. Загалом, пропонована реформа мала суттєво зміцнити правове й фінансове становище місцевого самоврядування, значно обмежити роль і вплив органів виконавчої влади на місцях, як таких, що не обираються громадами та безпосередньо не підконтрольні громадянам, які проживають на певних територіях. В цьому контексті задум реформаторів був не лише відповідним нагальним завданням демократизації політичної системи України, встановлення більш ефективної моделі здійснення влади на місцях, але й цілком відповідним Хартії місцевого самоврядування, похідними із неї пропозиціям і рекомендаціям Ради Європи. Попри це і нова влада не поспішала з реалізацією другого етапу політичної реформи, який, насамкінець, так і залишився політичним проектом та законодавчої ініціативою без належних практичних наслідків. Чималу роль у зриві процесу реформування системи влади на місцях зіграла надія нових політичних лідерів на те, що збереження повноважень місцевих адміністрацій, з безпосередньою підпорядкованістю їх керівництва Президенту, допоможе зберегти його вплив та країну навіть в умовах діяльності опозиційного до нього уряду та парламентської більшості. Ці кон'юнктурні, за своє суттю, міркування переважили як міжнародні зобов'язання держави, зокрема перед Радою Європи, так і численні вимоги громадськості та інститутів місцевого самоврядування щодо невідкладного здійснення реформи влади на місцях.

Тим часом, чимале значення для України та Чернівецької області мало прийняття нового Закону про вибори депутатів місцевих рад, на основі якого ці вибори відбулись у 2006 році. Вибори базувались на новій для

країни електоральній формулі, яка призвела до того, що новий склад місцевих Рад, починаючи від міської та завершуючи обласними, формувався виключно політичними партіями, які висували кандидатів, створювали виборчі комісії і відтак перетворювались на єдиний канал формування депутатського корпусу місцевих рад. При цьому вибори в ці Ради відбувались виключно на пропорційній основі, що додатково розривало той зв'язок обраних депутатів і виборців на відповідних округах, який все ж таки забезпечує мажоритарна система виборів. Попри те, що Закон суттєво обмежував виборчі та й конституційні права (очевидно, в частині пасивного виборчого права) громадян, був свого роду картельної змовою парламентських політичних партій, перш за все, в частині реалізації їх виборчого права, він не зустрів протестів ані зі сторони партійних лідерів, ані з боку Президента чи то Конституційного суду¹. За результатами виборів у Чернівецькій області склад рад був суттєво змінений, фаворитом місцевих виборчих перегонів стала партія «Батьківщина», за нею йшла «Наша Україна». Також непоганого електорального результату домоглась Партія регіонів. Було сформовано новообраний склад керівництва Рад. У Чернівецькій обласній Раді на зміну головування в ній «нашоукраїнця» Олександра Івановича Грушка прийшов час знову на весь період її діяльності очолити цю раду Івану Орестовичу Шилепницькому, на той час – члену партії «Батьківщина».

Що стосується діяльності виконавчої влади в краї, то за доволі короткий період перебування на посаді голови ОДА з лютого 2005 р. по травень 2006 р. Микола Васильович Ткач запам'ятався, з одного боку, своїм підкресленим демократизмом та особистою доступністю, але, з іншого, не відзначився якимись власними реформаторськими ініціативами. До того ж, його перебування на цій посаді припало на період низки політичних криз в Україні, викликаних зягнатою боротьбою за владу як у таборі «помаранчевих сил», насамперед, між прихильниками В.А. Ющенка та Ю.В. Тимошенка, так і

боку опозиції, перш за все, Партії регіонів із «помаранчевими». Остання досить швидко оговталась від поразки під час бурхливих протестних подій кінця 2004 – початку 2005 року та стала переходити у політичний наступ, що, після парламентських виборів 2006 року та вступу в дію політичної реформи 2004 року, призвело до повернення у велику політику В.Ф. Януковича та партії, очолюваної ним. Серед важливих реформаторських ініціатив Президента В.А. Ющенко, які стосуються системи державного управління в цілому та організації влади на місцях, треба згадати про спробу проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні. Така реформа в державі на той час давно назріла, адже адміністративно-територіальний поділ та устрій України був сформований за радянських часів із метою забезпечення управління територією України з Москви. Відтак такий устрій менше за все відповідав потребам формування ефективної управлінської структури нової незалежної держави². Області та райони країни суттєво відрядились поміж собою як за розмірами, економічним та демографічним потенціалом, так і за іншими показниками, що перешкоджало ефективному використанню їх потенціалу, формування в них територіальних громад із максимальною економічною та фінансовою самодостатністю. На виправлення цих і низки інших недоліків існуючого адміністративно-територіального поділу України й була націлена ця реформа³. Але попри високий рівень її необхідності, вона виявилась недостатньо розробленою ані концептуально, ані підготовленою фінансово та організаційно. Більше цього, коли в Чернівецькій області стало відомо про теоретичну можливість її приєднання до Івано-Франківської області, це викликало значне невдоволення та навіть обурення експертів й багатьох громадян. В цілому, не маючи належного аналітичного та організаційно-інформаційного супроводу, ця спроба важливої реформи закінчилась фіаско, поклавши водночас край і кар'єрі головного урядового відповідального за її про-

ведення у ранзі віце-прем'єр-міністра – Романа Безсмертного.

Не маючи значного досвіду в апаратній роботі, М.В. Ткач поступово делегував ці повноваження своєму заступнику, а потім і першому заступнику Б.М. Баглю, який охоче виконував цю роль, вочевидь сподіваючись й на те, що в майбутньому саме він зможе посісти крісло голови ОДА. Утім, ці сподівання не справдились. Після суттєвих електоральних втрат «Нашої України» на парламентських виборах, головою обласної організації якої був М.В. Ткач, невдовзі відбулась його відставка, спершу з посади голови ОДА, а незабаром – 20 червня 2006 р. він добровільно залишив і посаду голови обласної організації «Наша Україна». Останнє рішення він публічно мотивував тим, що деякі люди в партії значною мірою «здали» ідеали революції, заради яких виходили на майдани в Чернівцях та Києві. При цьому він заявив, що, на його думку, на партію попереду чекає очищення від тих людей, які прийшли до її лав не заради ідеалів революції⁴.

Новим керівником ОДА 17 травня 2006 року був призначений Володимир Іванович Куліш⁵, який до цього обіймав різні відповідальні посади, зокрема Представника Президента України в АРК, довгий час працював у Чернівцях, починаючи з асистента Чернівецького державного університету, продовжив роботу на посаді секретаря Ленінського райкому ЛКСМУ, а в час незалежної України став заступником голови Чернівецького міськвиконкому (В. Павлюка), і радником голови ЧОДА (Г.Г. Філіпчука). Маючи доволі багатий і різноманітний управлінський та значний політичний досвід, а також добру обізнаність у місцевій ситуації й зв'язки у регіональних впливових колах, новий керівник краю намагався побудувати свою роботу на певних інноваційних засадах.

Зокрема, як економіст, приділяв увагу стимулюванню економічного розвитку регіону, розширенню його закордонних зв'язків і виокремив певні соціальні пріоритети на кожен із років своєї діяльності.

Обравши собі ключовим гаслом діяльності «Буковина – лабораторія Європи регіонів», В.І. Куліш сприяв розвитку транскордонної співпраці області з її закордонними партнерами. Так, за період із 2007 по 2010 рр. на території області було реалізовано 29 проектів на загальну суму 6,6 млн. євро⁶, що на той час складало вагомий додаток до бюджетних ресурсів краю.

Також помітні акценти в діяльності його команди були зроблені на розвиток або відновлення мережі лікувальних та освітніх закладів, чим особисто пишався В.І. Куліш. Також він намагався регулярно спілкуватись із журналістами, запровадивши щотижневу зустріч із ними під назвою «Кава з губернатором», де журналісти мали змогу поставити запитання, що цікавлять їх та громадськість краю⁷, та відзначився тим, що надав публічно свій номер мобільного телефону громадськості, запросивши звертатись до нього особисто, в разі необхідності вирішення дійсно серйозних питань.

В цей період часу досить активно діяла Чернівецька обласна Рада, знову очолювана досвідченим управлінцем І.О. Шилепницьким. Попри все, більш складні відносини між В.А. Ющенко та Ю.В. Тимошенко, керівники виконавчої та представницької влади в країні намагались засвідчити конструктивну співпрацю між обома інституціями, здебільшого демонстрували взаємну повагу та підтримку на публіці. Достатньо спокійними зовні залишались міжетнічні відносини хоча латентні тенденції показували поступовий зріст кількості етноінтолерантних людей в регіоні, що не може не викликати занепокоєння.

Суттєвим навантаженням на міжетнічні взаємини в регіоні стала форсована паспортизація Румунією громадян України, яку вона здійснювала формально не за етнічною ознакою – належністю до румунської нації, а за територіальною, що містило в собі певні загрози й ознаки зазіхання на територіальну цілісність України⁸. Разом із цим, навіть у Доповіді Уповноваженого ВРУ з прав людини

було відзначено певні недоліки місцевої етнополітики, зокрема те, що у Чернівецькій області представники облдержадміністрації беруть активну участь у підготовці заходів національних товариств, часом бракує конструктивного діалогу влади в роботі з національними меншинами, у місцевій пресі не публікуються проекти нормативних документів, що стосуються національних меншин, заходів місцевої влади з цих питань тощо⁹.

Стабілізувались міжконфесійні взаємини, важливі для внутрішньої політики в краї вже тому, що найменша в Україні за територією (1,3% від її площі) і чисельністю населення область посідає 8-е місце за кількістю, і друге (після Закарпатської) - за густотою релігійних організацій (2,1 громади на один населений пункт). На території 417-ти населених пунктів краю діяло 23 конфесії, течії напрямки, 1089 релігійних організацій, в тому числі 1052 релігійних громад, 135 з них – без реєстрації. Від 1991 року релігійна мережа зросла майже на 500 громад, тобто майже на 60 %. Побудовано 325 культових споруд, будується ще 101¹⁰. Проте необхідно брати до уваги, що і в Чернівецькій області певне обґрунтоване занепокоєння викликає стан міжконфесійних відносин, який значною мірою залежить від забезпечення прав віруючих на задоволення їх релігійних потреб, а також від взаємовідносин конфесійних та церковних громад (релігійної толерантності громад і віруючих). Головні ж причини виникнення небезпек міжконфесійних конфліктів полягають у позарелігійній площині, насамперед, у перенесенні до релігійної сфери політичних і національних суперечностей та у зіткненні економічних інтересів представників різних національних груп, що прикриваються релігійними гаслами¹¹.

Серйозним випробуванням на дієздатність місцевої влади стала повинь 2008 року, яка стала наслідком брутального винищення лісів в українських Карпатах та засвідчила про нехтування вимогами екологічної політики¹², зокрема і в Чернівецькій області.

Повінь забрала людські життя та принесла вагомі збитки багатьом громадам та економіці краю, його транспортній інфраструктурі. Попри значні кошти, виділені урядом на ліквідацію її наслідків, не всі з них усунуті навіть до моменту написання цього тексту. Зокрема, не відновлено належного автомобільного сполучення з віддаленим гірським Путильським районом, що додатково ізолює його мешканців від іншої території області та України в цілому. При цьому, не обійшлося без зловживань із використанням бюджетних коштів, які пізніше вилились у звинувачення та окремі кримінальні справи проти посадових осіб різного рівня місцевої влади.

Загалом же, соціально-економічна ситуація в регіоні залишалась далеко не найкращою. Область стійко посідала останні показники в країні за рівнем, наприклад, валового національного продукту на душу населення та й не могла похвалитись помітною позитивною динамікою залучення іноземних інвестицій у регіональну економіку¹³. Стабільно невисоким у державі залишалось місце області за показником рівня економічної конкурентоспроможності в цей період¹⁴.

Досить тривале перебування на посаді голови ЧОДА В.І. Куліша припало на період наростання суспільно-політичної напруги, загострення політичної боротьби у державі. Це і проведення позачергових виборів до Верховної Ради, зміна урядів, скандальне з'ясування відносин поміж колишніми союзниками у «помаранчевому таборі», маневри основних політичних сил довкола питань коаліційного будівництва, конституційної реформи тощо. Керівнику обласної адміністрації довелось також очолити обласну організацію «Народного Союзу Наша Україна», але питання партійного будівництва його цікавили, як і більшість його попередників, дуже умовно. Разом із цим, сам цей партійний проект переживав усе глибшу кризу, викликану, насамперед, усе більшою втратою підтримки серед виборців, які розчаровувались як у цій політичній силі, так і діяльності її почесного голови – В.А.

Ющенка.

За цей час Уряд звертався до питань реформування системи місцевого самоврядування. Так, наприклад, у 2006 році Постановою КМУ було затверджено Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2015 року. Прийняття цього документу стало важливим етапом удосконалення організаційно-правового забезпечення врегулювання регіонального розвитку¹⁵. За часів другого прем'єрства Ю.В. Тимошенко Уряд знову повернувся до питання оптимізації системи управління територіями та реформування місцевого самоврядування. Так, 27 липня 2009 року відбулось затвердження Постановою КМУ Концепції реформування місцевого самоврядування. Вона передбачала низку кроків на подальшу реалізацію європейських норм і стандартів державного управління та місцевого самоврядування. Але здійснення цих кроків вимагало подальшого законодавчого розвитку визначених у ній заходів та впровадження їх у практику державного управління діяльністю виконавчої влади. Проте цього знову не було зроблено. Логіка політичної боротьби у черговий раз відсунула нагальність проведення реформ як системи виконавчої влади на місцях, так і реформування місцевого самоврядування відповідно до рекомендацій Ради Європи та стратегічного курсу української держави на європейську інтеграцію. Звідси потрібно погодитись із висновком дослідниці В. Мамонової, що існуюча в Україні правова база державної регіональної політики включає законодавчі акти, які охоплюють не усі напрями та механізми її формування і реалізації, не узгоджені між собою, не складають систему нормативно-правових актів з питань регулювання цієї сфери, що вимагає впорядкування, наукового мотивування та застосування системного підходу щодо вдосконалення правового забезпечення державної регіональної політики¹⁶.

Останній рік Президентства В.А. Ющенко був, головним чином, присвячений виборам нового Президента України, де головними кандидатами на цю посаду виявився не він, а В.Ф. Янукович та Ю.В. Тимошенко.

З різних причин він активно протидіяв обранню саме останньої. Відповідно, і в Чернівецькій області місцева політична та управлінська еліта мала визначатись, на боці чийої політичної команди вона перебуває, причому прагнучи зменшити майбутні ризики в разі програшу обраної команди.

II. Управління в роки президентства В. Януковича: стабільність, яка зазнала краху

В результаті напруженої президентської кампанії, з незначним відривом, але перемогу в другому турі голосування отримав В.Ф. Янукович, який і став новим, четвертим Президентом України. Щоправда, електоральна картина в Чернівецькій області суттєво відрізнялась від загальнодержавних результатів. Відповідно, після його вступу на посаду, почались радикальні кадрові, а потім й інституційно-правові зміни в Україні, перш за все, в сфері державного управління.

Зміни ці торкнулись, насамперед, кадрів виконавчої влади. Після відставки В.І. Куліша на посаду нового глави ЧОДА Президент призначив Михайла Миколайовича Папієва. Він прийшов на цю посаду з солідним багажем управлінської та політичної діяльності, адже двічі очолював Міністерство соціальної політики України, а також обирався народним депутатом України і був доволі помітним у парламенті. До того ж, тривалі роки трудової діяльності пов'язували його з Чернівцями та областю, в якій він займався господарською та бізнесовою діяльністю, був певний час лідером обласної організації СДПУ (о) і працював заступником голови ОДА. Новий керманіч облдержадміністрації вже перед тим пов'язав свою політичну кар'єру з Партією регіонів та В.Ф. Януковичем, після фактичного фіаско проекту СДПУ (о) у 2006 – 2007 рр. Хоча й було помітно, що його особисті політичні амбіції виходять за рівень отриманої ним посади, але він взявся за формування нової владної команди в області та забезпечення політичної лінії, окресленої новим Президентом України. Цікавим моментом кадрової політики М.М. Папієва стало те, що попри зміну заступників голови ОДА та скорочення їх чисельності на 50%¹⁷, низка посадовців попереднього скла-

ду облдержадміністрації залишились працювати в ній, хоча й на менш значних позиціях. Так, наприклад, були працевлаштовані заступник голови ОДА Б.М. Баглей на посаду начальника управління екології, А.П. Мунтяну на посаду начальника територіального управління Голодержслужби в Чернівецькій області. Низка керівників інших управлінь зберегли свої попередні позиції, як, наприклад, І.М. Сідляр – начальник управління економіки та «регіонал» І.Д. Шкробанець, який продовжив керувати медичною галуззю краю при новому керівнику ОДА. Характерно, що така турботлива увага торкалась, головним чином, тих функціонерів, які належали до табору «нашоукраїнців» і не поширювалась на прихильників партії «Батьківщина».

Незабаром після свого обрання Президент В.Ф. Янукович взяв курс у напрямку посилення авторитарних механізмів здійснення своєї влади. Попри попередні запевнення в його відданості Конституційній реформі 2004 року, діюча Конституція була змінена рішенням Конституційного Суду за формально-процедурними ознаками. Цей вердикт був тим більше дивовижним та малозрозумілим, виходячи з того, що цей суд покликаний захищати недоторканість і вищість Конституції, з її позицій оцінювати всі інші нормативно-правові акти України. Але перемога політичної волі над юридичними постулатами відкрила шлях до реставрації правового та політичного режиму, формально визначеного рамками Конституції 1996 року. В частині розподілу владних повноважень саме ця Конституція, з якою наша держава вже пережила низку кризових явищ, кульмінацією яких стали події «Помаранчевої революції», значно посилила компетенції та вплив Президента, повернула його фігуру в центр політичної системи України коштом зменшення впливу парламенту та відповідального перед ним Уряду. Наслідком цього стала спроба створення чіткої вертикалі влади, яка мала єдиний центр розробки і ухвалення рішень та була орієнтована на політичну практику Росії і владну модель її Президента В.В. Путіна.

Для реалізації цих заходів використовувались формально-легальні («законодавчі зміни») технології легітимації, зокрема звернення до Конституційного Суду, внесення поправок до Конституції, зміна законодавства, у тому числі виборчого, в інтересах правлячого режиму та партії влади¹⁸.

Така система забезпечувала більш чітку виконавську дисципліну, єдність та значно більшу оперативність дій системи виконавчої влади. Проте вона мала й суттєві недоліки, неминуче призводячи до все більшої концентрації влади та ресурсів в руках однієї політичної сили, а далі в руках все вужчого кола людей, зменшуючи парламентський та громадський контроль за діяльністю виконавчої влади. Недаремно також у ці роки Україна стала займати «лідуючі» місця у світових рейтингах корумпованості. Все це не могло не породжувати із часом наростання суспільно-політичних суперечностей та призводило до зросту невдоволення тих, хто залишився поза межами цієї все більш закритої владної корпорації.

В таких нових суспільно-політичних умовах, маючи найбільший досвід управлінської діяльності в сфері соціальної політики, новий керівник ОДА намагався продемонструвати ефективність та результативність діяльності президентської команди В. Ф. Януковича насамперед на прикладах завершення довгобудів у освітній та медичній сфері, в підкресленій увазі до потреб мало-забезпечених громадян і людей похилого віку. Маючи схильність до інтенсивної праці, він ставився з вимогливістю до своїх підлеглих, інколи й доволі жорсткою за формою. На початку своєї діяльності в ОДА М.М. Папієв також вживав заходів для оптимізації застарілої системи регіонального управління, покладаючи певні надії на запровадження елементів електронного урядування в систему діяльності виконавчої влади в області¹⁹.

Важливий вплив на місцеву суспільно-політичну ситуацію справили вибори до місцевих Рад. Їм передували часткові зміни

у відповідному виборчому законі, який дещо виправив ситуацію, коли лише партії могли сформувати місцеві Ради, окрім сільських і селищних Рад. В районні, міські та обласні Ради було запроваджено, як і на виборах до Верховної Ради, змішану систему виборів, яка мала би врівноважити завдання партійної структуризації депутатського складу місцевих Рад та повернення до їх складу депутатів-мажоритарників. Останні були покликані представляти безпосередньо інтереси та потреби мешканців певних виборчих округів, його місцевих громад. Різні політичні сили, як у країні у цілому, так і в області зокрема переслідували власні цілі на цих місцевих виборах. Партія регіонів прагла якомога потужніше бути представленою в місцевих Радах, навіть там, де, як, наприклад, у Чернівецькій області, вони користувались підтримкою, в середньому, біля п'ятої частини виборців. Натомість опозиційні партії, насамперед, «Батьківщина», ставили за мету отримати певний електоральний реванш на місцевих виборах, із тим, щоби за допомогою посиленого представництва у місцевих Радах мати ресурс для відновлення свого впливу на загальнодержавну ситуацію. Тому кожна зі сторін намагалась використати всі наявні ресурси, щоби домогтись поставлених цілей.

Очевидно, що значні переваги були на боці правлячої сили, яка використовувала адміністративні, фінансові, кадрові та інформаційні важелі впливу на виборців та кандидатів у депутати. Неабияке значення у перебігу цієї кампанії мало й те, що виборами активно займався сам керівник ОДА, а штабною роботою на них - начальник обласного управління охорони здоров'я І.Д. Шкробанець. У результаті цих скоординованих зусиль склад Чернівецької обласної ради був сформованим у партійному відношенні таким чином:

№	Партія	Здобуто місць
1	Партія регіонів	49
2	Фронт Змін	23
3	Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	17
4	Наша Україна	9
5	Всеукраїнське об'єднання «Свобода»	4
6	Народна партія	1
7	Сотнялістична партія України	1

Такого результату Партія регіонів не отримувала в краї ще ніколи. Але на нього вплинули не лише відзначені вище фактори, але й значне розчарування чималої частини виборців у попередній діяльності «помаранчевих» політичних сил. Свою роль, яку важко оцінити як позитивну, зіграло «переманювання» депутатів інших фракцій до складу партії влади, для чого використовувались різні методи впливу, які й спрацювали щодо певної частини представників депутатського корпусу. Це все разом дозволило місцевим керівникам Партії регіонів сформувати провладну депутатську більшість у обласній, міській та районних Радах краю, спираючись як на депутатів-мажоритарників, так і тих, хто, нехтуючи свої обіцянки та волю виборців, змінили свою фракційну або й партійну належність. Головою обласної Ради було обрано відому в краї людину – представника Партії регіонів Василя Ананійовича Ватаманюка. Відомий господарник, який кілька разів обирався депутатом обласної ради і очолював у ній фракції Партії регіонів, він, проте, не мав досвіду праці у владних органах. Але 19 листопада 2010 року він був обраний головою Чернівецької обласної ради, замінивши на цій посаді І.О. Шилепницького. Проте його перебування на цій посаді виявилось вкрай нетривалим – після важкого серцевого нападу В.А. Ватаманюк помер на 65-му році життя 15 лютого 2011 року.

Після цього довгий час обов'язки голови обласної Ради (до березня 2012 р.) виконував Валентин Михайлович Маніліч, виключений з партії «Батьківщина» після

свого голосування за кандидатуру В.А. Ватаманюка. Лише 16 березня обласна Рада обрала своїм головою Михайла Івановича Гайничеру – члена Партії регіонів, який прийшов на цю посаду з посади заступника голови Чернівецької ОДА, маючи за спиною багатий життєвий та управлінський досвід як роботи в Чернівецькій обласній адміністрації (з таким її головами як І.М. Гнатишин, М.В. Романів та М.М. Папієв), так і на дипломатичній роботі в Румунії. Незважаючи на спроби опозиційних фракцій протидіяти впливові більшості на рішення, що приймалися в обласній Раді, вони не увінчувались успіхом і обласний представницький орган працював відповідно до тих очікувань, які формувались у Києві та конкретизовувались керівництвом ЧОДА. Зокрема, регіональною інтригою 2011 року, незабаром після легітимно завершених виборів місцевих голів, почались неочікувані події в Чернівецькій та Новодністровській міській Раді. В першій з них головував від 1994 року М.Т. Федорук, який традиційно намагався підтримувати рівні зв'язки з владою та опозицією, заявляючи про себе як про «члена партії чернівчан». Попри те, що ця партія в 2010 року обрала його міським головою, в міській Раді оформилась доволі дивна, з точки зору тогочасної партійно-політичної кон'юнктури, комбінація представників політичних сил, на чолі з Партією регіонів, як думали та діяли всупереч цьому вибору мешканців міста. Їх прагненням стало усунення зі своєї посади міського голови.

Серед палких прихильників усунення з посади М.Т. Федорука опинились і депутати від фракції «Нашої України» і «Батьківщини». Підтримала цю пропозицію і малочислена депутатська група від ВО «Свобода». Напружені відносини голови з Радою закінчились тим, що більшість депутатів міської Ради відправили його у відставку²⁰ і таким чином очолити виконавчу владу у місті довелось секретарю міської Ради Віталію Михайловичу Михайлишину – на той час маловідомій чернівчанам людині зі скромним і доволі далеким від господарських проблем міста попереднім управлінським досвідом²¹.

Численні спроби відставленого мера довести свою правоту у судах зазнали поразки, як і ініціативи міської громадськості щодо проведення виборів міського голови, голосування за які раз у раз провалювались у Верховній Раді України парламентською більшістю. За подібним же сценарієм відбулись кадрові зміни й у Новодністровській Раді щодо обраного нещодавно міським головою Руслана Ігоревича Панчишина – на той час представника партії «Фронт змін»²². І його спроби відвоювати посаду через судові позови зазнали цілковитого фіаско. Щоправда, тут все ж таки були призначені вибори міського голови, вочевидь тоді, коли правляча партія відшукала прохідного кандидата на цю посаду. Новим головою Новодністровської міської Ради став Володимир Петрович Мельник – представник Партії регіонів²³.

Логіка таких дій, яка поширилась й на інші міські Ради України, де не відбулись вибори міських голів на користь Партії регіонів, була достатньо очевидною й засвідчувала бажання цієї політичної сили взяти від свій безпосередній контроль не лише виконавчу й законодавчу владу в країні, але й органи місцевого самоврядування. При цьому, що характерно, ініціативи активної громадськості про проведення міських референдумів щодо довіри (недовіри) міським головам відхилялись під різними формальними приводами, а пропозиції проведення нових виборів, за окремими винятками, блокувались також. З цього не складно зробити висновки про системний та кулуарний характер подібних політичних комбінацій і про усвідомлення їх авторами браку підтримки таких кроків зі сторони виборців, обурених вже хоча би тим, що їх вибір та позиція були відверто проігноровані.

В цілому, в перші роки президентства В.Ф. Януковича ним було проголошено низку реформ, які в різний спосіб зачіпали інтереси більшості громадян. Серед них найбільший резонанс викликали податкова та пенсійна реформа, які неоднозначно й багато в чому критично сприймались у масштабах країни і населенням Чернівецької області, громадськими організаціями та експерта-

ми. Місцевій владі доводилось проводити роз'яснювальні роботи, сигналізувати центру про необхідність певної корекції рішень, що приймались. Президентом було також проголошено про початок нової адміністративної реформи в Україні, яка буда поділена на два етапи і не передбачала одночасного проведення зміни адміністративно-територіального поділу України, що можна відзначити як позитивний момент в її задумі²⁴. Проте вона завмерла на своєму першому етапі, який, головним чином, обмежився проведенням інституційної зміни статусів і певним переглядом структури центральних органів влади. До реформ системи виконавчої влади на місцях та розвитку компетенції місцевого самоврядування справа так і не дійшла. Відповідно, в Чернівецькій області обмежились обговоренням цієї реформи та внесенням окремих пропозицій щодо її проведення. В цілому ж, як констатують дослідники, спираючись на аналіз тенденцій громадської думки за перші роки президентства В.Ф. Януковича, можна стверджувати, що в українському суспільстві переважало уявлення про нездатність державних інституцій здійснювати реальні соціально-економічні перетворення²⁵. І з цим важко посперечатись.

Важливе значення для розвитку регіональної суспільно-політичної ситуації мали останні парламентські вибори 2012 року, які волею депутатської більшості Верховної Ради повернулись до змішаної системи. Відповідно, боротьба поміж основними політичними силами розгорнулась як за мобілізацію виборців на підтримку своїх партійних списків, так і була спрямована на отримання переваги над кандидатами по мажоритарних округах. І знову електоральні тенденції 2012 року виглядали нетиповими для Чернівецької області, і саме в частині результатів за мажоритарними округами, які далеко не в повній мірі корелювались із партійно-політичними симпатіями виборців.

Ці зведені результати в області після обробки 100 % протоколів виглядали так:

За партійними списками:

1. Політична партія Всеукраїнське

об'єднання «Батьківщина» - 39.52%

2. Партія регіонів - 20.76%

3. Політична партія «УДАР (Український Демократичний Альянс за Реформи) Віталія Кличка» - 19.13%

4. Політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода» - 8.71%

5. Комуністична партія України - 5.47%

На мажоритарних округах:

Найбільшу підтримку отримали кандидати від Всеукраїнського об'єднання «Батьківщина» і Партії регіонів.

ОВО №201 Федорук Микола Трохимович, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» 52.04% голосів;

ОВО №202 Фицук Олександр Георгійович, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» 40.31%;

ОВО №203 Федоряк Геннадій Дмитрович, Партія регіонів 51.73% голосів;

ОВО №204 Семенюк Артем Олексійович, Партія регіонів 57.54% голосів.

Поруч із належним забезпеченням законів України, що зазнавали різноспрямованих змін, реалізацією політичної волі Президента України В.Ф Януковича, рішень КМУ, інших центральних органів влади, обласна та районні адміністрації намагались реалізовувати заходи, які б підвищували внутрішній та зовнішній престиж влади. Адже, як правильно констатують дослідники, в останні кілька років рівень соціального капіталу, віра населення в українські інститути влади зменшується²⁶. Внаслідок цих зусиль Чернівецька область посідала за останні роки досить високі місця у різних рейтингах, як і голова ОДА в загальнонаціональних рейтингах ефективності очільників облдержадміністрацій України. Наприклад, у 2011 році середнє значення Індексу по регіонах становив 3,87, в той час як область отримала 3,77 бала за індексом, що дозволило їй посісти 21-е місце в регіональному рейтингу, між Хмельницькою областю і Республікою Крим. При цьому Чернівецька область посідає 26-е місце серед 27 регіонів України за кількістю населення (1,97%) і 26-е місце за внеском до ВВП країни (0,93%). Валовий регіональний продукт області є найменшим серед регіонів України і складає 9 383 грн. на людину, або 47% від середнього показника по Україні. Відповідно до цього рей-

тингу найвищі бали Чернівецька область отримала за складовими «Інституції», «Охорона здоров'я та початкова освіта» та «Ефективність ринку праці». Відповідно, область знаходиться на останньому місці за розміром свого ринку. Знаходиться на 25 місці за рівнем розвитку макроекономічного середовища та бізнесу. Інновації – ще один показник, що потребує покращення, оскільки регіон знаходиться лише на 24-му місці в рейтингу. Найбільшими проблемами для ведення бізнесу в області є податкова політика, корупція і нестабільність державної політики²⁷.

За іншими показниками область, наприклад, за результатами встановлених завдань, в 2011 року, посіла середні показники²⁸. Передостаннє, 26 місце, Чернівецької області в 2011 році було обумовлено 19 показниками, за якими регіон зайняв з 23 по 27 місця, з них 7 показників – за напрямом «Державні фінанси» (27 загальне місце у рейтингу), 4 показники – за напрямом «Інвестиційна, наукова та інноваційна діяльність» (25 місце), 3 показники – за напрямом «Житлово-комунальне господарство» (14 місце), 2 показники – за напрямом «Підтримка бізнесу» (22 місце), по 1 показнику за напрямками «Економічний розвиток» (26 місце), «Освіта та охорона здоров'я» (18 місце) та «Населення та ринок праці» (10 місце)²⁹. Тому, все ж таки, економічні показники розвитку регіону залишаються низькими в рамках України³⁰.

Намагався керівник ОДА боротися з тіньовою економікою, знаходити нові джерела поповнення обласного бюджету³¹. Наскільки вдало – це питання залишається відкритим для дискусій. Головним гаслом своєї діяльності в ОДА М.М. Пап'єв обрав «Буковина – край, де варто жити», роблячи наголос на перевагах регіону в частині його соціально-культурних та освітніх традицій, історично сформованої етнокультурної та релігійної толерантності тощо. Разом із цим, здійснювались зусилля щодо привернення уваги інвесторів до регіону, хоча, за деякими оцінками, перевага тут серед внутрішніх інвесторів надавалась бізнес-групі Д.Фірташа. Складні процеси в регіональній економіці продовжували робити значну частину його мешканців трудовими мігрантами. За офіційними даними більше 100 тис. буковинців працюють закордоном. Це спричиняє змен-

шення обсягів виробництва, руйнуються професійні і кваліфікаційні якості трудового потенціалу області, діти з родин мігрантів не отримують належного виховання, руйнуються сім'ї³².

Вживались заходи щодо подальшого розвитку міжнародної співпраці області, більш активної її участі у міжнародних проектах, насамперед, підтримуваних ЄС, зокрема у розвитку транскордонної співпраці, особливо з Румунією та Молдовою³³. Варто відзначити, як позитив, що це співробітництво відрізняється доволі високим рівнем своєї інституціалізації³⁴. Серед цікавих ініціатив голови ОДА заслуговує на згадку проведення «Буковинського діалогу», започаткованого ним 2011 р. у Чернівцях, у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича, і продовженого 2012 р. у Відні та у 2013 р. у Сучаві. Відбувались у краї й інші знакові заходи, як ось, поетичний фестиваль «Меридіан Czernowitz», науковий Шумпетерівський форум тощо.

Після ухвалення КМУ Постанови №996 про створення Громадських рад при органах виконавчої влади М.М. Папієв приділяв увагу співпраці з інститутами громадянського суспільства, неодноразово відвідуючи засідання Громадської ради при ОДА, і навіть прозвітував про свою діяльність на посаді перед нею за 2011 рік. Проте у наступні роки, незважаючи на позитивне сприйняття такої практики Громадською Радою, повторних звітів не відбулося. Складніше формувався діалог голови ОДА з лідерами опозиції, стосорвно яких він не завжди міг зійти з позицій офіційної риторики, насиченої лексикою партійної конкуренції та ідеологічної полеміки, які викликали зворотну реакцію місцевих опозиційних діячів.

Проте справжнім випробовуванням для регіональної влади, інститутів виконавчої влади, місцевого самоврядування, політичних партій та й громадян стали події, викликані різким поворотом у зовнішньополітичному курсі України на європейську інтеграцію. Цей поворот несподівано, не лише для зарубіжних партнерів, але й політичної еліти та громадян України, був зафіксований відмовою Кабінету міністрів України від продовження перемовин з ЄС щодо підписання Угоди про політичну асоціацію та створення зони вільної торгівлі,

яка сталась 21 листопада 2013 року³⁵. Ця подія викликала гостру суспільну різку реакцію й значне неприйняття, підтримувані на той час більшістю українських громадян, тим більше у Чернівецькій області, де стійка більшість її мешканців зорієнтовані на європейське майбутнє України. Євромайдан, що почався у Києві та інших містах України, охопив і м. Чернівці. Регіональна влада потрапила у додатково скрутне становище, оскільки М.М. Папієв публічно й системно висловлювався за незмінність і пріоритетність курсу України на європейську інтеграцію. Більше цього, невдовзі до цієї події він, 3 листопада 2013 року, за підтримкою низки громадських організацій, провів в обласному центрі велелюдне «Буковинське Віче», на якому було підтримано необхідність підписання Асоціації з ЄС на Вільнюському саміті Східного партнерства. Але всупереч очікуванням і Президент України В.Ф. Янукович відмовився підписати раніше офіційно узгоджену і парафовану Україною та ЄС Угоду. Після драматичних подій у Києві в ніч на 30 листопада – 1 грудня та подальшої ескалації напруженості в країні, ситуація почала відносно радикалізуватись і в області. Кульмінацію регіональних подій стало утворення «Народної Ради» та штурм приміщення ОДА протестувальниками 25 січня 2014 року. Наслідком цих дій стала відставка з посади голови ЧОДА М. Папієва. Врешті-решт, після кривавих подій на Майдані і втечі з України В.Ф. Януковича, в країні було утворено новий уряд та парламентську більшість, які взяли на себе повноту відповідності за владу в Україні. Але ці події виходять за рамки цього дослідження і давати їм виважені наукові оцінки передчасно.

Висновки

Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що боротьба за зосередження владних повноважень у центрі та посилення вертикалі влади в Україні переважно негативно позначались на державі в цілому та розвитку її окремих регіонів зокрема. Наполегливо здійснювана під гаслами досягнення стабільності та забезпечення порядку й керованості територіями держави, вона насправді призводила до бюрократизації й тонізації системи державного управління, зростання корупційних витрат на задоволення апатитів посадовців, нарост-

тання стану спільного невдоволення і зневіри до інститутів державної влади, як у центрі, так і на місцях.

Ці процеси переконливо засвідчили потребу у системному реформуванні державної влади, й особливо регіонального управління та місцевого самоврядування.

Тут на першому місці мають йти процеси адміністративної та фінансової децентралізації, поетапного запровадження європейських принципів субсидіарності,

підтримки та розвитку процедур і форм здійснення місцевої демократії та широкого залучення інститутів громадянського суспільства до створення й розвитку якісно нової моделі місцевої влади. Ці завдання – перезрілі у порядку денному розвитку України. Але без їх належного вирішення складно уявити подолання державою цієї глибокої кризи, до якої вона все швидше наближалась останніми роками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- ¹Круглашов А., Колесников О. Інституційні рамки та політтехнологічні смисли місцевих виборів в Україні. – Політологічні та соціологічні студії. Тематичний випуск: Вибірчі процеси в Україні та постсоціалістичних країнах. – Чернівці, Букрек, 2011. – т. X. – С. 152 – 154
- ²Ткачук А., Ткачук Р., Ганущак Ю. З історії реформ адміністративно-територіального устрою України 1907 – 2009 роки. – К.: Лестра, 2009. – С. 81 – 90
- ³Адміністративно-територіальна реформа: завдання, шляхи реалізації і критерії ефективності: Матеріали “круглого столу” / За ред. Варналія З.С. – К.: НІСД, 2005. – 73 с.
- ⁴Ткач подав у відставку з посади партійного лідера. – Молодий Буковинець. - <http://molbuk.ua/8419-tkach-podav-u-vidstavku-z-posadi.html>
- ⁵Указ Президента України № 408/2006 від 17.05.2006
- ⁶Фреяк А.В. Тенденції розвитку транскордонного співробітництва в контексті євроінтеграційного курсу України (на прикладі Чернівецької області в складі Євро регіону «Верхній Прут» Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Київ: Київський національний університету імені Тараса Шевченка, 2013. - Випуск 112. - Частина 2. - С. 331
- ⁷Фісанов В., Нечипорук Л. Взаємодія Чернівецької обласної державної адміністрації і засобів масової інформації області // *Влада та управління: Збірник наукових праць.* – Чернівці: Букрек, 2010. – Випуск 1. – С. 91 - 92
- ⁸Терес Н. Етнополітичний простір сучасної України: нові виклики та проблеми (2005 – 2010 рр.) // *Етнічна історія народів Європи.* - Випуск 34. - www.nbuv.gov.ua/ujnr/soc_gum./Eine/2011_34/34_15.pdf/ - С. 98
- ⁹Стан дотримання та захист прав національних меншин в Україні. Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. – Київ, 2006. – С. 19
- ¹⁰Лешан В. Особливості та тенденції релігійних процесів на Буковині // *Релігія та соціум.* – 2008. - № 2. – С. 121
- ¹¹Орлов М.М., Халеп В.В., Антоненко В.В. Необхідні і достатні умови виникнення міжетнічних конфліктів в Україні // *Честь і закон.* – 2012. - № 2 (41). – С. 28
- ¹²Солодкий В. Запровадження норм сталого розвитку Буковини на основі принципів Карпатської Конвенції Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія. – Випуск 24, 2008. - с. 35
- ¹³Бутко М., Хомик О. Державна регіональна політика в умовах поглиблення просторової асиметрії // *Економіка і управління національним господарством.* – Вісник ТНЕУ. – 2012. - № 3. – С. 10 - 12
- ¹⁴Стасюк О.М., Бевз І. А. Інтегральна оцінка конкурентоспроможності регіонів України // *Економіка і прогнозування.* - 2012. - № 1 - С.84 - 85
- ¹⁵Бурдяк В., Мороз І. Місцеве самоврядування в Україні: політико-правовий аналіз. – *Влада та управління: Збірник наукових праць* – Чернівці: Букрек, 2010, - Т.1. – С. 27
- ¹⁶Мамонова В. Державна регіональна політика: проблеми формування правової бази. - www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2010-1/doc/2/03.pdf. – с. 66
- ¹⁷Микосянчик О. 100 днів від Указу Буковинське віче. – 2010. – 2 червня (№ 40)
- ¹⁸Висоцький О.Ю. Особливості запобігання делегітимаційним загрозам політичному режиму в Україні // *Грані.* – 2012 - № 7 (87). – С. 106
- ¹⁹Про створення та забезпечення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи регіонального управління. - Чернівецька обласна державна адміністрація. Розпорядження № 410-р. від 25.06.2011
- ²⁰Чернівецька міська рада достроково припинила повноваження Чернівецького міського голови Миколи Федорука. – Чернівецька міська Рада. - <http://chernivtsy.eu/portal/4/11246-11246.html>
- ²¹Михайлішин Віталій Михайлович. – Чернівецька міська Рада. - [http://chernivets-koyi-mis-koyi-radi](http://chernivtsy.eu/portal/mihajlishin-vitalij-mihajlovich-sekretar-chernivets-koyi-mis-koyi-radi)
- ²²Руслана Панчишина відправили у відставку. – Правда про місто Новодністровськ. - <http://novodnistrovsk.org.ua/news/182/ruslana-panchyshyna-vidpravlyu-u-vidstavku.html>
- ²³Повноваження Новодністровського міського голови Володимира Петровича Мельника визнано ХХХІХ сесією Новодністровської міської. - <http://novod.info/index.php/377-povnovazheniya-novodnistrovskogo-miskogo-golovi-volodimira-petrovicha-melnika-viznano-xxxix-sesieyu-novodnistrovskoji-miskoji-radi>
- ²⁴Ярмистий М. Напрямки реформування системи державного управління та державної служби Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування. – 2010. - № 1. – С. 7 – 9
- ²⁵Зорько В.В., Бурковський П.А. Громадська думка про проведення соціально-політичних реформ в Україні: оцінка основних тенденцій Стратегічні пріоритети. – 2012. - № 2 (23). – С. 104
- ²⁶Кучабський О., Погорелов С. Довіра до органів публічної влади як ключовий фактор ефективності системи державного управління // *Публічне управління: теорія та практика.* – 2013. - № 1(13). – С. 108
- ²⁷Бохняк Н.І. Стратегічний розвиток економічного потенціалу Чернівецької області // *Міжнародна науко-практична конференція «Сучасний стан і тенденція розвитку економіки України.* – м. Одеса, 11 – 12 травня 2012 року. – Одеса: Центр економічних досліджень і розвитку, 2012. – Частина 1. - С. 58
- ²⁸Кулинич О.І., Кулинич Р.О. Комплексна оцінка результатів виконання регіонами України встановлених завдань, планових (нормативних) показників // *Вісник Хмельницького національного університету.* – 2012. - № 2. – Т.1 – С. 225 – 226
- ²⁹Гуджан О.В. Рейтинги регіонів як показник ефективності використання організаційного потенціалу регіону // *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.* – 2012. - № 12 (183). – Ч. 1. С. 87
- ³⁰Лапушняк М.Д. Оцінка рівня життя населення Чернівецької області на основі індексу людського розвитку розвитком територій в контексті світового досвіду Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 12 грудня 2012 р. м. Сімферополь. Сімферополь: Кримський інститут бізнесу УЕУ, 2012. – С. 41 – 43
- ³¹Папів М. Ми формуємо якісно нову й ефективну модель управління Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування. – 2012. - № 1. – С. 4 – 7
- ³²Паска Н.М. Аналіз соціальних наслідків безробіття в Чернівецькій області. Економічні підсумки 2012 року: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (м. Дніпропетровськ, 14–15 грудня 2012 р.): у 3-х частинах – Дніпропетровськ: НО «Перспектива», 2012. - ч.2. – С. 45
- ³³Гакман С. Регіональний досвід реалізації європейського інструменту сусідства та партнерства. – *Влада та управління: Збірник наукових праць.* – Чернівці: Букрек, 2012. – С. 224 – 230
- ³⁴Мітряєва С. Вплив Європейського Союзу та інших міжнародних акторів на зміст міжнародної взаємодії в Карпатському регіоні // *Грані.* – 2013. - № 7 (99). – С. 25
- ³⁵Питання укладання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами - членами, з іншої сторони. Розпорядження Кабінету міністрів України № 905-р від 21 листопада 2013 року. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/905-2013>

УЛЯНА ГЕВ'ЮК,

*к.політ.н., асистент кафедри
політології та державного управління
Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича*

МЕХАНІЗМИ УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ

Міжетнічні стосунки є однією з найбільш складних проблем, що торкаються не лише організації державного й суспільного життя всередині кожної поліетнічної країни, а й міждержавних відносин. Задекларований Україною курс на європейську інтеграцію диктує необхідність не тільки прийняття стандартів сучасної європейської політичної культури, а й практичного впровадження відповідних інституціональних норм та принципів, і в їх числі децентралізації влади. При цьому досвід європейських держав, які мають поліетнічний склад населення та істотні регіональні відмінності, переконливо свідчить, що успіх євроінтеграції України багато в чому залежатиме від імплементації та практичної реалізації положень міжнародно-правових документів, зокрема Лундських рекомендацій (1999 р.), про ефективну участь національних меншин у суспільно-політичному житті країни.

У концептуальному аспекті цей міжнародний документ побудований за трьома основними напрямками: 1) участь у прийнятті рішень; 2) самоврядування у деяких питаннях місцевого або внутрішнього характеру; 3) засоби, що дозволяють гарантувати ефективні форми участі. Зокрема, у міжнародному документі можна виокремити наступні механізми та інститути, щодо участі національних меншин у процесі прийняття рішень на державному рівні – це механізми на рівні центрального уряду, вибори, дорадчі та консультативні органи².

Механізми на рівні центрального уряду реалізуються державою і повинні забезпечувати меншинам можливості реального права голосу. Наприклад, виділення меншинам певної гарантованої квоти у парламенті, закріплення за ними посад у Кабінеті

Міністрів, у Верховному та Конституційному Судах, в судах нижчої інстанції, заохочення представників національних меншин до роботи у державних установах. В українському законодавстві ці положення гарантуються ст. 9 Закону України «Про національні меншини в Україні», в якій регламентовано, що громадяни України, які належать до національних меншин, мають право, відповідно, обиратися або призначатися на рівних засадах на будь-які посади до органів законодавчої, виконавчої, судової влади, місцевого і регіонального самоврядування, в армії, на підприємствах, в установах та організаціях⁵.

На практиці положення вищезазначеного закону частково реалізуються органом виконавчої влади у сфері міжнаціональних відносин – Департаментом у справах релігій

та національностей, який входить до структури Міністерства культури України. При цьому департаменті також функціонує відділ національних меншин та української діаспори. Зокрема, у структурі Верховної Ради України міжетнічними питаннями займається Комітет з прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин і відповідний підкомітет з питань етнополітики, прав корінних народів та національних меншин України, жертв політичних репресій (який очолює Мустафа Джемільєв).

Наступним інститутом, який потребує реформування за Лундськими рекомендаціями, є вибори. В зазначеному документі акцент робиться на виборчу систему, що повинна сприяти представництву меншин та розширенню їхнього впливу. Такому представництву, на думку міжнародних експертів, можуть сприяти різні форми пропорційного представництва, у тому числі «преференційне голосування», «система відкритих списків», «система регіональних списків».

Також вагомим чинником виступають географічні межі виборчих округів, які повинні визначатися таким чином, щоб забезпечувалося справедливе представництво національних меншин. Зокрема, згідно зі ст. 18 Закону України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI, встановлено порядок утворення виборчих округів, де не передбачено спеціальних механізмів, які б враховували фактор компактності проживання національних меншин під час відповідного процесу. У цьому законі зазначено лише, що одномандатні округи утворюються в межах областей, міст Києва з приблизно рівною кількістю виборців у кожному окрузі. Орієнтовна середня кількість виборців в одномандатних округах визначається Центральною виборчою комісією, виходячи з відомостей Державного реєстру виборців⁴. Як приклад практичної реалізації цих норм закону варто звернутися до досвіду 2012 року, коли у процесі утворення виборчих

округів у АР Крим, Чернівецькій, Закарпатській областях було порушено принцип неперервності їхніх меж; округи формувалися без урахування особливостей адміністративно-територіального устрою України, а також місць компактного проживання національних меншин. Наприклад, 29 вересня 2014 року було оприлюднено інформацію, що Товариство угорської культури Закарпаття (ТУКЗ) приготувалося до судового процесу з Україною в Європейському суді з прав людини через відмову Центрвиборчкому поміняти кордони сіддесят третього округу, де компактно проживають угорці. Втім, представники влади далеко неоднозначно ставляться до подібних пропозицій та ініціатив. Так, заступник голови Адміністрації Президента Ігор Гринів вважає, що угорський виборчий округ на Закарпатті не має права на існування. Хоча для реалізації відповідних побажань угорської громади існують відповідні положення у законі про вибори та численні рекомендації Ради Європи та ОБСЄ щодо участі національних меншин у політичному житті¹.

У Лундських рекомендаціях експерти роблять окремий акцент на тому, що політичні партії повинні бути відкритими за своїм складом та не замикатися у вузьких етнічних рамках. Відповідно, великим партіям варто домагатися включення у свій склад представників меншин, зменшуючи тим самим наростання тенденцій у потребі або прагненні до створення партій за етнічною ознакою. В українських реаліях, як правило, політичні партії намагаються включати представників етнічних груп у свої списки, проте роблять це більше заради отримання електоральних дивідендів і діють у цьому питанні суто на свій розсуд. Тобто правових норм в українському законодавстві, які б регулювали дані процеси не існує. Для прикладу, за результатами парламентських виборів 2012 р. в Україні найбільший рейтинг, стосовно оцінки включення представників національних меншин та етнічних груп до виборчих списків отри-

мало ВО «Батьківщина» (2,91), друге місце посіла Партія регіонів, найменшу оцінку щодо представлення груп національних меншин у виборчих списках мало ВО «Свобода» (1,5)⁶.

Також, згідно з положеннями Лундських рекомендацій, державам варто в рамках відповідних інституціональних структур створювати консультативні або дорадчі органи, спеціалізовані комітети. Які повинні мати можливість порушувати питання перед органами влади, що ухвалюють рішення, готувати рекомендації, виробляти законодавчі та інші пропозиції, стежити за розвитком ситуації і представляти коментарі до рішень уряду, що опрацьовуються, а також мати змогу прямо чи опосередковано вплинути на становище меншин. Такі органи можуть бути постійними або цільовими, входити до законодавчої або виконавчої гілки влади або функціонувати при них чи незалежно від них. Вони також стимулюватимуть процес реалізації різноманітних заходів на урядовому рівні та на рівні громад, де проживають меншини. Крім того, такі органи можуть вирішувати конкретні завдання з реалізації програм, наприклад, у сфері освіти, культури, збереження традицій тощо.

Зокрема, у законодавстві України діяльність таких дорадчих і консультативних органів гарантується у рамках діяльності виконавчої гілки влади. Відповідно, одним із механізмів здійснення етнопонаціональної політики в регіоні є діяльність регіональних рад з питань відповідної політики при обласних державних адміністраціях. Наприклад, у Чернівецькій області у 2006 р. була створена

Регіональної Ради з питань етнопонаціональної політики[3]. Це консультативно-дорадчий орган при обласній державній адміністрації, основним її завданням є розроблення пропозицій щодо сприяння формуванню та реалізації державної етнопонаціональної політики в регіоні, спрямованої на збереження громадянської злагоди в суспільстві, гармонізацію міжнаціональних відносин, консолідацію та розвиток української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також щодо розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншин Чернівецької області.

Підводячи підсумки, зазначимо, що на сьогодні в світі практично не залишилося моноетнічних держав. Тому для стабільності країни, для запобігання міжетнічних конфліктів і протистоянь, важливо своєчасно виявляти та реагувати на появу потреб етнічних спільнот, особливо на ті, що стосуються участі у владі. Останніми роками в Україні участь національних меншин у суспільно-політичному житті зводився, по суті, до проведення культурних акцій та фестивалів. Проекти нормативно-правих актів від влади в попередні роки мали значною мірою формальний характер і не містили механізмів для розвитку належного міжкультурного діалогу. Тому, на нашу думку, для забезпечення участі національних меншин у політичному житті, варто імплементувати у національне законодавство рекомендації міжнародних інститутів та організацій, які використовуються іншими державами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

¹Вісник «Твій вибір-2014. Парламентські вибори». № 1. Український незалежний центр політичних досліджень. – Київ. – 2014. http://www.ucipr.org.ua/userfiles/Tvij_Vybir2014_VR_N1_policy_identity.pdf

²Лундські рекомендації про ефективну участь національних меншин у суспільно-політичному житті з пояснювальними примітками [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osce.org/uk/hcnm/32255?download=true>

³Положення про регіональну раду з питань етнопонаціональної політики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.oda.cv.ua/page/regionalna-rada->

[z-pitan-etnonatsionalnoi-politiki-0/](http://www.oda.cv.ua/page/regionalna-rada-z-pitan-etnonatsionalnoi-politiki-0/).

⁴Про вибори народних депутатів України [Електронний ресурс]: Закон України № 4061-VI від 17.11.2011 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17/page_9.

⁵Про національні меншини в Україні [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2494-12>

⁶Тищенко Ю Політичні партії та національні меншини в оцінках експертів [Електронний ресурс] / Ю. Тищенко. – Режим доступу : [file:///C:/Users/user/Downloads/party-national_minority2013%20\(1\)%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/party-national_minority2013%20(1)%20(3).pdf)

ПІДПИСАНО ТРИСТОРОННЮ УГОДУ ПРО ПАРТНЕРСТВО В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ, ОСВІТИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Угоду про партнерство, яка передбачає більш поглиблену співпрацю в галузі культури, освіти та місцевого самоврядування між Яссами, Чернівцями та Кишиневом, підписали 24 січня у Яссах мер Ясс Георг Нікіта, мер Кишинева Дорін Кіртоаке та Чернівецький міський голова Олексій Каспрук у присутності прем'єр-міністра Румунії Віктора Понта і Митрополита Молдови та Буковини (Південної) Феофана.

Чернівці та Кишинів, як побратими румунського міста Ясси, декларують в зазначеній Угоді готовність підтримувати номінування міста Ясси на отримання у 2021 році титулу культурної столиці Європи і з цією метою планують проводити спільні культурні проекти, примножувати культурні обміни шляхом організації виставок, конференцій, спектаклів, інших одночасних подій у сферах міжнародного театру, мистецтва, освіти, музики, кіно.

Муніципалітет м. Ясси, який займає перше місце в Румунії за показником залучення європейських фондів для місцевого та регіонального розвитку, має сформоване сильне ядро фахівців з цього напрямку, засвідчив свою готовність забезпечити для фахівців із Чернівців та Кишинева навчання, обмін досвідом та кращим практиками щодо підготовки до вступу в Європейський Союз та залучення коштів європейських інституцій для вдосконалення муніципальної інфраструктури.

Представники трьох міст запевнили, що докладатимуть усіх зусиль, аби заохочувати міжвузівські стосунки, сприяти участі викладачів і молоді в спільних обговореннях і

наукових заходах, проводити інші обміни між школами та університетами. «156 років тому румунський народ зумів спільними зусиллями побудувати гарну країну. Тепер настала черга нам спільними зусиллями побудувати нову Європу, європейське майбутнє», – зазначив Чернівецький міський голова Олексій Каспрук. Мер Кишинева Дорін Кіртоаке висловив сподівання, що такі спільні ініціативи зроблять для учасників угоди європейські проекти більш доступними, дозволять більш успішно розвивати стосунки та, можливо, з'єднати Кишинів з Європою автострадою, яка братиме початок у Бухаресті та Чернівцях. «Це буде найкраще об'єднання 21 століття», – зазначив Дорін Кіртоаке. «Ми говоримо про конкретні проекти, які два міста мають намір втілювати, щоб підтримати Ясси у їх прагненні отримати титул культурної столиці Європи, яка буде поширювати європейський дух у цьому регіоні Європи», – сказав мер Ясс Георг Нікіта.

Користь таких угод про співпрацю міст відзначив Прем'єр-міністр Румунії Віктор Понта. Він вважає, що разом ці міста мають великі шанси, щоби розвивати спільні проекти, просувати спільні цінності. «Минулого року у нас була зустріч трьох Прем'єр-міністрів – Румунії, Молдови і України. Казав тоді, і тепер кажу: Румунія – не Радянський Союз. Не збирається забирати щось силою у іншого. Румунія – це країна, яка спробувала останніми роками розвиватися, крокувати в бік європейських цінностей. Маємо зробити так, щоб і людям з Бессарабії, і людям з Буковини демонструвати, передусім, приклад успішності, допомогти навчатися на наших помилках, щоб їх не повторювати. Також маємо все, що добре для цього боку Прута, або на цій стороні Буковини, робити і на іншій стороні. Всі ми маємо потребу в дитячих садочках, школах, клубах, у дуже хорошій інфраструктурі, у дорогах, енергоресурсах, у всьому тому, що потрібно людям, щоби жити у добробуті та мирі», – сказав Віктор Понта.

Джерело: chernivtsy.eu

У ЧЕРНІВЦЯХ ВІДБУВСЯ ПЕРШИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

18 березня відбувся Регіональний Форум розвитку громадянського суспільства «Культура миру: єдність у різноманітності», який об'єднав понад 300 учасників зі всієї України – провідних інтелектуалів, громадських активістів, митців та журналістів. Захід було організовано за фінансової підтримки Уряду Швеції (SIDA), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) у межах проекту «Платформа розвитку громадянського суспільства» та за сприяння Чернівецької обласної державної адміністрації, Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича та Центру економічних досліджень ім. Й.Шумпетера. Мета форуму – налагодити співпрацю між інститутами громадянського суспільства, органами державної влади і місцевого самоврядування та міжнародними організаціями для розбудови та утвердження культури миру в Україні.

Під час розгляду ключових питань сьогоднішнього дня 37 експертів поділилися власним баченням врегулювання суспільно-політичної ситуації в країні та ролі громадськості у значених процесах. Учасники Форуму отримали змогу навчитися практичним речам і дізнатися, як розбудовувати свої організації таким чином, аби стати впливовими для влади та громади. Майстер-класи від кра-

щих громадських активістів та досвідчених тренерів «Як діяти громадській організації в умовах постійних змін?», «Вирішення конфліктів та медіація», «Спроможності аналізу та критичного підходу як протидія інформаційній пропаганді», «Спроможності для впровадження реформ на місцевому рівні» та багато інших стали центром обміну досвідом громадських активістів, представників влади та донорських організацій.

Звітальним словом зі столиці до учасників Форуму звернувся заступник керівника Головного департаменту внутрішньої політики – керівник департаменту взаємодії з громадянським суспільством та політичними партіями Адміністрації Президента України Олександр Ярема. У роботі Форуму також взяли участь перший заступник голови Чернівецької обласної ради Ярослав Курко, Чернівецький міський голова Олексій Каспрук, представники донорських організацій, благодійних та громадських об'єднань, органів виконавчої влади краю.

Відразу після офіційного відкриття учасники Форуму долучилися до подіумної дискусії на тему «Яка «українська ідея» об'єднає Україну?».

Джерело: oblrada.cv.ua, chernivtsy.eu

КЕРІВНИКИ ОБЛАСТІ ТА МІСТА ЗУСТРІЛИСЯ З ДЕЛЕГАЦІЄЮ СУЧАВСЬКОГО ПОВІТУ РУМУНІЇ

31 березня на міжнародному автомобільному пункті пропуску «Порубне – Сірет» відбулась робоча зустріч голови обласної державної адміністрації Олександра Фищука, голови обласної ради Михайла Гайничеру та Чернівецького міського голови Олексія Каспрука з делегацією Сучавського повіту Румунії, яку очолили голова Сучавської повітової ради Кетелін Іоан Некіфор та префект повіту Константін Гарасім.

Учасники зустрічі розглянули питання щодо транскордонного співробітництва, зокрема про реалізацію низки проектів у рамках програми співпраці між Україною, Румунією та Молдовою. Значну увагу було приділено питанням розбудови пунктів перетину відповідно до Угоди між Урядом України та Урядом Румунії «Про малий прикордонний рух» та налагодження пасажирського залізничного сполучення.

Голова обласної державної адміністрації Олександр Фищук відзначив плідну співпрацю Чернівецької області та Сучавського повіту Румунії, наголосивши на тому, що влада краю докладє максимум зусиль задля ефективного завершення діючих спільних транскордонних проектів.

Високий рівень співробітництва між Україною і Румунією та посадовими особами двох країн відзначив і голова обласної ради Михайло Гайничеру. Він також висловив сподівання, що зустріч сприятиме предметно-

му інформуванню сторін про стан реалізації різних проектів між Чернівецькою областю і Сучавським повітом та вирішенню практичних проблем у їх втіленні. Проекти, до яких залучені державні структури та громадські організації прикордонних регіонів, зазначив голова облради, загалом виконуються належним чином та у визначені терміни. Поряд з цим, зауважив він, такі масштабні проекти як модернізація двох пунктів перетину українсько-румунського кордону та створення інформаційної системи оповіщення населення про рівень води під час повеней, втілюються не так швидко. Однак, запевнив Михайло Гайничеру, Чернівецька обласна рада та облдержадміністрація роблять все від них залежне, щоб сприяти їх виконанню.

Увагу присутніх було акцентовано також на інших проблемах, зокрема йшлося про необхідність налагодження пасажирського залізничного сполучення між Києвом і Бухарестом, оскільки потяг, який курсував між двома столицями, скасували. Голова облради висловив сподівання на підтримку румунської сторони з метою віднайдення можливостей для облаштування автомобільного сполучення Вікова де Сус – Красноільськ і Дяківці – Герца.

Участь в робочій зустрічі взяли також безпосередні виконавці транскордонних проектів, з реалізацією яких виникають певні труднощі. Йдеться, зокрема, про проекти, спрямовані на покращення екологічної ситуації в басейнах річок, боротьбу з ерозією ґрунтів та придбання медичного обладнання для окремих лікувальних установ. Після розгляду всіма сторонами-учасниками проблемних моментів були надані рекомендації для забезпечення своєчасного виконання всіх заходів.

ВИЗНАЧЕНО АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКОЇ ТРАНСКОРДОННОЇ СПІВПРАЦІ

50 представників бізнес-середовища України та Румунії взяли участь у Першому Міжнародному економічному форумі «Актуальні тенденції українсько-румунської транскордонної співпраці», який розпочав роботу у Рагуші.

На заході було представлено як вітчизняні, так і іноземні підприємства туристичної, сільськогосподарської, ресторанної, будівельної, лісової та інших галузей. Також до роботи Форуму долучилось керівництво Чернівецької та Вінницької областей, міста Чернівці та Сучавського повіту (Румунія).

Метою Форуму є створення дієвого комунікативного майданчика для підприємців українсько-румунського прикордоння, ознайомлення з європейським законодавством, а також досвідом Румунії у галузі торгівлі та підприємницької діяльності.

Захід організовано Генеральним консульством Румунії в м. Чернівці, Клубом

підприємців Буковини та громадською організацією «Інститут демократизації та розвитку» за підтримки Чернівецької міської ради.

«Подібні форуми є дуже важливими для нашого міста, – відзначив міський голова Олексій Каспрук. – Це позитивний наслідок роботи зокрема і міської ради з іноземними партнерами. Ми розуміємо, що залучення інвестицій і вихід наших підприємців на європейський ринок можливі лише за умови постійних контактів. У ближчій перспективі ми плануємо такі ж зустрічі з іншими регіонами Румунії і з польськими партнерами». Олексій Каспрук зазначив, що співпраця із румунськими містами є досить різнобічною. Разом із Сучавою Чернівці беруть участь у спільних культурно-мистецьких заходах, реалізують проекти в рамках програми розвитку подієвого туризму, а також спільні транскордонні проекти. Спільно із Яссами ведеться робота у напрямку залучення європейських фондів в галузі освіти, місцевого самоврядування, проведення спільних культурних проектів в рамках номінування м. Ясси на звання Європейської культурної столиці в 2021 році. Разом із містом Тімішоара вивчається досвід залучення інвестицій, планується проведення спільного бізнес-форуму у майбутньому.

Джерело: chernivtsy.eu

КЕРІВНИКИ ОБЛАСТІ ЗУСТРІЛИСЯ З ГЕНЕРАЛЬНИМ КОНСУЛОМ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ У ЛЬВОВІ

16 квітня голова Чернівецької обласної державної адміністрації Олександр Фищук та голова обласної ради Михайло Гайничеру зустрілись з Генеральним консулом Чеської Республіки у Львові паном Мірославом Клімою в рамках його ділової поїздки до Чернівецької області.

Олександр Фищук висловив зацікавленість у встановленні партнерських відносин з Чеською республікою. «Ми висловлюємо надію на плідну співпрацю між Чеською Республікою та Україною, зокрема Чернівецькою областю. Сподіваємося на взаємовигідне співробітництво у сфері економіки, культури та освіти», – підкреслив він.

Михайло Гайничеру наголосив на важливості розвитку взаємовигідних економічних, наукових, культурних контактів між українськими та чеськими

партнерами. Практичний досвід інтеграції Чехії до Європейського Союзу, зауважив він, є надзвичайно важливим для України щодо наповнення євроінтеграційних процесів, які відбуваються в нашій державі, реальним змістом.

Мірослав Кліма позитивно оцінив розвиток туристичної галузі в регіоні: «Значний туристичний потенціал Буковини сприятиме подальшому розвитку відносин та результативній співпраці у цій галузі між Чеською республікою та Чернівецькою областю», – відзначив Мірослав Кліма.

Під час зустрічі також розглянуто можливість організації та проведення в області семінару з питань сертифікації продукції євроорієнтованих підприємств, який Генеральне Консульство планує провести цього року для підприємців з усієї Західної України.

Мірослав Кліма висловив підтримку європейського вектору розвитку Української держави та наголосив на важливості обміну досвідом, який може виявитися корисним для України в процесі зближення із Європейським Союзом.

Джерело: oda.cv.ua, oblrada.cv.ua

ПРОТЯГОМ І КВАРТАЛУ 2015 РОКУ СВОЮ КВАЛІФІКАЦІЮ ПІДВИЩИЛИ ДВІСТІ ШІСТДЕСЯТ ТРИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІ ТА ПОСАДОВІ ОСОБИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Відповідно до погодженого Нац-держслужбою України, Чернівецькою облдержадміністрацією та Чернівецькою обласною радою Плану-графіку підвищення кваліфікації на 2015 рік у Центрі протягом I кварталу 2015 року за всіма видами навчання пройшли підвищення кваліфікації 263 особи. З них 152 державних службовці місцевих державних адміністрацій, 4 державних службовці територіальних управлінь центральних органів влади і 107 посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Підвищення кваліфікації за професійними програмами спрямовується на вдосконалення правової, фінансово-економічної, соціально-гуманітарної, управлінської та іншої підготовки державних службовців, посадових осіб, депутатів, працівників підприємств, установ та організацій.

У I кварталі 2015 року за Професійними програмами підвищили кваліфікацію 11 посадових осіб місцевого самоврядування.

За програмами постійно діючих семінарів пройшли навчання 70 державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, з них державних службовців – 42 особи, посадових осіб органів місцевого самоврядування – 28.

На виконання Державної цільової програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері єврейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України на 2008-2015 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 №974 впродовж I кварталу 2015 року проведено навчання за програмою постійно діючого семінару «Англійська мова. Розмовний курс», який прослухало 16 державних службовців облдержадміністрації. На виконання цього ж документу 10 державних службовців органів виконавчої влади та 4 посадові особи органів місцевого самоврядування підвищили кваліфікацію за програмою

постійно діючого семінару «Європейська інтеграція як стратегічний курс забезпечення національних інтересів України».

На виконання Плану заходів з реалізації Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28 листопада 2011 року №1240 за програмою постійно діючого семінару «Запобігання та протидія проявам корупції в органах влади» пройшли навчання 16 державних службовців облдержадміністрації і райдержадміністрацій та 24 посадові особи Чернівецької міської ради.

Значну увагу приділено навчанням за програмами тренінгів. За програмами тренінгів пройшли навчання 25 осіб, з них 21 державний службовець та 4 посадові особи місцевого самоврядування. На виконання Стратегії державної кадрової політики на 2012 – 2020 роки та Плану заходів на період до 2014 року щодо реалізації Концепції реформування системи підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад проведено тренінг «Використання персонального комп'ютера в роботі службовця» для 12 державних службовців та 2 посадових осіб місцевого самоврядування.

За програмою тренінгу «Організація діловодства та робота з архівними документами» пройшли навчання 11 осіб, а саме 9 державних службовців облдержадміністрації і райдержадміністрацій та 2 посадові особи місцевого самоврядування.

За програмами короткотермінових семінарів навчання пройшли 157 осіб, з них 89 державних службовців, 64 посадові особи органів місцевого самоврядування та 4 державних службовці територіальних управлінь центральних органів влади.

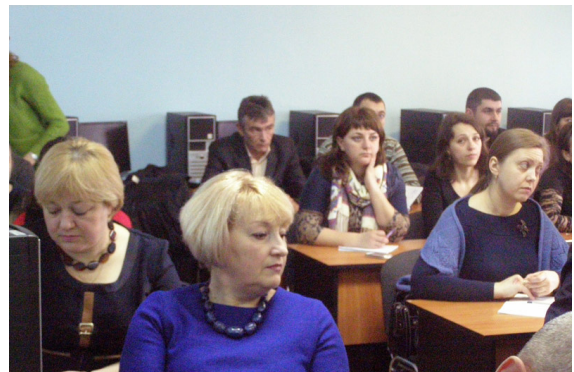
ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ - ЗАПОРУКА УСПІХУ

Навчання за програмою семінару «Англійська мова. Розмовний курс»

Навчання за професійною програмою для землевпорядників сільських рад

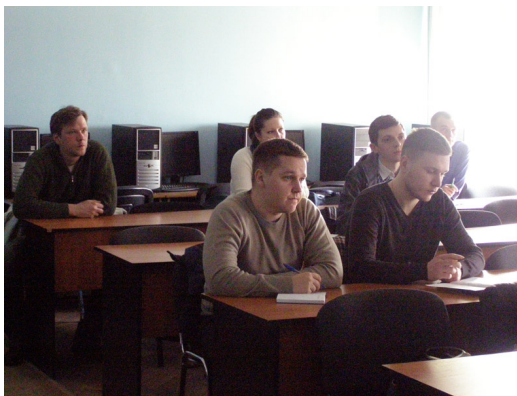
Навчання за програмою семінару «Запобігання і протидія проявам корупції у сфері управління»

Навчання за програмою семінару «Європейська інтеграція як стратегічний курс забезпечення національних інтересів України»

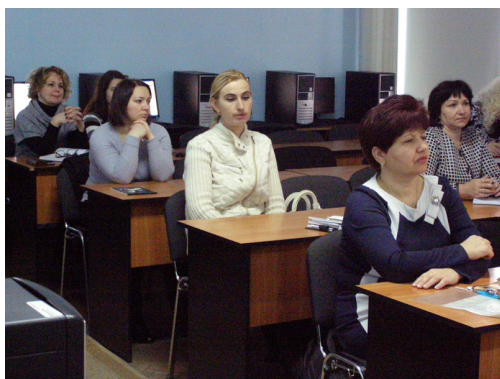
Навчання за програмою короткотермінового семінару «Забезпечення прав громадян на звернення»

Тренінг «Використання персонального комп'ютера в роботі службовця»

Науково-практичний семінар «Сучасні методи та інструментарії управління регіональними етнополітичними процесами»

Тренінг «Організація діловодства та робота з архівними документами»

Виїзний короткотерміновий семінар на базі Заставнівської райдержадміністрації

